

Toezicht op de Bijstand

theorie en praktijk van toezicht op de bijstandswetten

Dorst, 27 mei 2011
Juridische Hogeschool Fontys-Avans Tilburg

Afstudeerscriptie
Karin van den Beemt – van Nispen
(2014924)

Begeleiders
Wim Struijlaart, Juridische Hogeschool
Dick van Amelsvoort, gemeente Breda

Toezicht op de bijstand

theorie en praktijk van toezicht op de bijstandswetten

**Dorst, 27 mei 2011
Juridische Hogeschool Fontys-Avans Tilburg**

**Afstudeerscriptie
Karin van den Beemt – van Nispen**

**Begeleiders
Wim Struijlaart, Juridische Hogeschool
Dick van Amelsvoort, gemeente Breda**

Opdrachtgever: gemeente Breda

VOORWOORD

Voor u ligt een scriptie met als onderwerp de toezichthouder Wwb, de theorie en praktijk van de toezichtsbevoegdheden. Deze scriptie is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Breda, in het bijzonder vanuit de afdeling Handhaving en Bureau Handhaving die valt onder de directie Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In het kader van deze scriptie heb ik een onderzoek gedaan naar de bevoegdheden van de toezichthouder Wwb, die controleert op de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen.

Hoewel ik tot juni 2010 als klantmanager Wwb heb gewerkt, was ik niet op de hoogte van het bestaan van toezichtsbevoegdheden ter controle van de rechtmatigheid van een bijstandsuitkering. Toen ik aan het onderzoek begon, ging ik er van uit dat van deze nieuwe mogelijkheid van bijstandscntrole (sinds 1 januari 2008) in den lande niet veel gebruik werd gemaakt. Maar van die vooronderstelling moest ik snel terugkomen. Al snel bleek dat er veel gemeenten gebruik maken van de toezichtsbevoegdheden.

Een belangrijk deel van mijn onderzoek is gewijd aan de praktijkervaringen van de toezichthouders Wwb. Om hierover meer te weten te komen heb ik een kleine vragenlijst uitgezet onder de dertig grootste gemeenten in Nederland, maar ook heb ik gepoogd zoveel mogelijk andere Nederlandse gemeenten te bereiken. Hierop heb ik veel reacties gekregen. Ik wil bij dezen alle respondenten bedanken die de moeite hebben genomen om mijn vragen te beantwoorden.

Het toezichthouderschap is voor mij een redelijk lastige materie gebleken. Ik ben in de gelegenheid geweest om een dag een cursus toezichthouder Wwb te volgen. Deze dag is bij mij het toezichthouderschap pas echt gaan leven en is bij mij doorgedrongen hoever de controlemogelijkheden van de toezichthouder kunnen gaan. Hiervoor wil ik de cursusleider Ronald van Olst bedanken.

Verder wil ik mijn afstudeerdocent Wim Struijlaart bedanken, hij heeft mij op weg geholpen na een moeizame start, en mijn afstudeermentor/vraagbaak op het werk Dick van Amelsvoort.

Tot slot, last but not least, wil ik mijn partner bedanken. Deze scriptie is de afronding van een opleiding hbo-rechten die vier lange jaren heeft geduurd. In deze vier jaar heb ik mij van tijd tot tijd moeten afzonderen om mij volledig te kunnen richten op de studie. In al die jaren heeft zij er op de achtergrond voor gezorgd dat alles thuis gewoon zijn doorgang vond en ik mij kon wijden aan de studie. Mijn allergrootste dank gaat dan ook uit naar haar: Annemarieke, mijn dank is groot!

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting

Lijst van afkortingen

1	Inleiding	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Gemeente Breda	1
1.3	Centrale vraag en doelstelling	2
1.4	Methode van onderzoek	3
1.5	Doelgroep	3
1.6	Leeswijzer	4
2	De Gemeente Breda	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Gemeentelijke organisatie	5
2.3	Directie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	6
2.4	Backoffice SZW	6
2.4.1	Afdeling Handhaving en Bureau Handhaving	7
2.5	Samenvatting	9
3	Bijstandsfraude	10
3.1	Inleiding	10
3.2	Oneigenlijk gebruik, misbruik en fraude	10
3.3	Vormen van bijstandsfraude	10
3.4	Samenvatting	12
4	Handhaving	13
4.1	Inleiding	13
4.2	Hoogwaardig handhaven	13
4.3	Preventieve handhaving	14
4.4	Repressieve handhaving	14
4.5	Integrale handhaving	15
4.6	Samenvatting	15
5	Bestuursrecht of strafrecht	16
5.1	Inleiding	16
5.2	Bestuursrechtelijke handhaving of strafrechtelijke handhaving	16
5.3	Richtlijn voor strafvordering sociale zekerheidsfraude	16
5.4	Straffen	17
5.5	Samenvatting	17
6	De toezichtsbevoegdheden	18
6.1	Inleiding	18
6.2	Toezicht op de naleving	18
6.3	Bevoegdheden van de toezichthouder Wwb	18
6.3.1	Toezihtsbevoegdheden als aanvulling op de inlichtingenverplichting Wwb	19

6.3.2	Toezichtsbevoegdheden als aanvulling op de identificatieverplichting	20
6.3.3	Toezichtsbevoegdheden als verruiming van de controlebevoegdheid: betreden van plaatsen	20
6.4	Toezicht in het strafrecht	21
6.5	(Drie)dubbele pettenproblematiek van de sociaal rechercheur	21
6.6	Formele procedures	21
6.7	Samenvatting	22
7	Rechtsbescherming van de bijstandsccliënt	23
7.1	Inleiding	23
7.2	EVRM en Grondwet	23
7.3	Algemene wet bestuursrecht (Awb)	24
7.4	Algemene beginselen van behoorlijk bestuur	24
7.5	Wet bescherming persoonsgegevens	25
7.6	Samenvatting	26
8	Toezichthouders aan het woord	27
8.1	Inleiding	27
8.2	Opzet van het onderzoek	27
8.3	Bronnen	27
8.4	Cijfers	28
8.5	Het onderzoek	29
8.6	Aanstellen functiegroep	34
8.7	Samenvatting	35
9	Conclusies en aanbevelingen	36
9.1	Inleiding	36
9.2	Conclusies	36
9.3	Aanbevelingen	38
	Literatuurlijst	39
	BIJLAGEN	
1:	Maatregelen- en handhavingsverordening Breda 2009	41
2:	Tabel richtlijnen strafsancties sociale zekerheidsfraude	42
3:	Afdeling 5.2 Awb 'Toezicht op de naleving'	43
4:	Overzicht van gemeenten in Nederland die wel/niet gebruik maken van toezichthouders Wwb	45
5:	Vragenlijst met betrekking tot de toezichthoudende bevoegdheden	48
6:	Toezichthouders aan het woord	49

SAMENVATTING

Sinds 1 januari 2008 hebben gemeenten in Nederland de mogelijkheid om toezichthouders aan te stellen ter controle van de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen. Het toezichthouderschap Wwb is een uitbreiding van de controlemogelijkheden van bijstandsuitkeringen op bestuursrechtelijk gebied.

De gemeente Breda maakt geen gebruik van toezichthouders Wwb¹, omdat zij van mening is dat deze bevoegdheden geen toegevoegde waarde hebben. In Nederland gaan echter steeds meer gemeenten over tot het aanstellen van toezichthouders Wwb ter controle van de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen. Dit is voor de gemeente Breda aanleiding geweest om als scriptieopdracht onderzoek te laten doen naar de mogelijkheden van het toezichthouderschap ter controle van de rechtmatigheid van een bijstandsuitkering.

In deze scriptie is onderzoek gedaan naar de vormen van bijstandsfraude, de vormen van handhaving, de grens tussen bestuursrechtelijk onderzoek en strafrechtelijke onderzoek, de bevoegdheden om bijstandsuitkeringen te controleren op basis van de Wwb en op basis van de Awb (de toezichtsbevoegdheden) en er is onderzoek gedaan naar de wettelijke kaders waarbinnen de toezichthouder werkt. De (privacy)rechten van de bijstandsccliënt zijn daarbij van groot belang. Tot slot is onderzoek gedaan naar de praktijkervaringen van toezichthouders Wwb in den lande.

Uit het onderzoek blijkt dat in 66% van de respondentgemeenten tot op heden weinig tot geen gebruik wordt gemaakt van de toezichtsbevoegdheden. Toch wordt de aanvulling op en uitbreiding van de controlemogelijkheden algemeen als positief ervaren, ook wanneer daarvan slechts weinig gebruik wordt gemaakt. De respondentgemeenten die wel veelvuldig gebruik maken van de toezichtsbevoegdheden zijn zeer enthousiast.

Voor de bevoegdheid om inlichtingen te vorderen van derden wordt ervaren als een zeer goede aanvulling op de controlemogelijkheden. Daar waar de inlichtingenverplichting op basis van de artikelen 63 en 64 Wwb ophoudt, gaat het toezichthouderschap op basis van de Awb verder. Genoemde praktijkvoorbeelden zijn: financiële instellingen, marktplaats.nl, verzekeringsmaatschappijen, autogarages, reisbureaus, meubel- en elektronicazaken, makelaars en inlichtingen met betrekking tot de partner, niet zijnde een Wwb-gerechtigde.

Het betreden van plaatsen wordt beoordeeld als een nuttige uitbreiding van de controlemogelijkheden van de bijstandsuitkering. Werkplekcontroles en volwaardige deelname aan multidisciplinaire onderzoeken is met de introductie van de toezichthouder Wwb mogelijk geworden.

De ervaring van toezichthouders Wwb leert dat de toezichtsbevoegdheden een goede aanvulling zijn op en uitbreiding zijn van de reeds bestaande mogelijkheden van handhaving van de bijstandsuitkeringen. De gemeente Breda wordt geadviseerd om alsnog over te gaan tot het aanstellen van toezichthouders Wwb.

Bijkomend advies is om alleen de handhavingsspecialisten aan te stellen als toezichthouders Wwb, omdat de bevoegdheden van de toezichthouder verstrekkend kunnen zijn, en de nodige ervaring vergen.

Voor het volledig benutten van de mogelijkheden van het toezichthouderschap wordt geadviseerd om de toezichthouders een gedegen opleiding te geven, de kennis met regelmaat op te frissen en praktijkervaringen uit te wisselen met andere gemeenten.

¹ Daar waar in deze scriptie sprake is van Wwb, wordt tevens bedoeld de andere door de gemeente verstrekte bijstandsuitkeringen te weten de WIJ, loaw, loaz en Wwik.

LIJST VAN AFKORTINGEN

a.b.b.b.	algemene beginselen van behoorlijk bestuur
AKW	Algemene kinderbijslagwet
AOW	Algemene ouderdomswet
Awb	Algemene wet bestuursrecht
Bbz 2004	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004
BOA	buitengewoon opsporingsambtenaar
BSN	Burgerservicenummer
Cbp	College bescherming persoonsgegevens
DUO	Dienst uitvoering onderwijs
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
Gw	Grondwet
IB	Inlichtingenbureau
loaw	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
loaz	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van justitie
RCF	Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding – Kenniscentra Handhaving
RDW	Rijksdienst voor Wegverkeer
Sv	Wetboek van strafvordering
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TW	Toeslagenwet
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
WIJ	Wet investeren in jongeren
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
Wbp	Wet bescherming persoonsgegevens
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WW	Werkloosheidswet
Wwb	Wet werk en bijstand
Wwik	Wet werk en inkomen kunstenaars
ZW	Ziektewet
WI	Wet inburgering
WkkP	Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Sinds 1 januari 2008 hebben gemeenten in Nederland de mogelijkheid om toezichthouders aan te stellen voor de controle op de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen. De toezichtsbevoegdheden kunnen worden uitgeoefend ter controle van de volgende bijstandsuitkeringen: de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet WIJ (WIJ), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (loaw), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (loaz) en de Wet werk en inkomen kunstenaars (Wwik). De toezichtsbevoegdheden zijn een aanvulling op en uitbreiding van reeds bestaande onderzoeksbevoegdheden.

1.2 Gemeente Breda

De gemeente Breda voert een deel van de sociale zekerheidsregelingen uit. Dit vindt plaats vanuit de directie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), die onder andere is belast met de uitvoering Wwb, de WIJ, de loaw, de loaz, de Wwik. Het overgrote deel van deze bijstandsuitkeringen betreft Wwb-uitkeringen. De exacte aantallen per 1 april 2011 worden weergegeven in tabel 1. Daarom zal in deze scriptie steeds sprake zijn van toezichthouder Wwb, maar dient voor Wwb tevens WIJ, loaw, loaz, en Wwik te worden gelezen. Het toezichthouderschap is niet van toepassing op de Bbz 2004.

Bijstandsuitkeringen Breda Per 01-04-2011	Wwb	WIJ	loaw	loaz	Wwik	Bbz	totaal
	2978	311	91	12	59	18	3469

Tabel 1: Bijstandsuitkeringen Breda, d.d. 01-04-2011 (CBS).

Eén van de hoofddoelstellingen van directie SZW is om rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen te bevorderen en fraude met bijstandsuitkeringen te voorkomen en te bestrijden. Daarvoor is het noodzakelijk dat wordt gecontroleerd of de regels van de Wwb worden nageleefd. Bij de directie SZW in Breda voeren de klantmanagers het reguliere controleonderzoek uit naar de rechtmatige verstrekking van uitkeringen. Daarnaast zijn er binnen de directie SZW handhavingsspecialisten werkzaam op de afdeling Handhaving en Bureau Handhaving. Zij controleren in het bestuursrechtelijk onderzoeksgebied of bijstandsuitkeringen rechtmatig worden verstrekt, en waar nodig vinden er in het strafrechtelijk onderzoeksgebied fraudeonderzoeken plaats.

De afdeling Handhaving en Bureau Handhaving, onderdeel van SZW, heeft als specifieke taak bestrijding en opsporing van fraude. Op deze afdeling wordt dan ook nader ingezoomd in deze scriptie.

1.3 Centrale vraag en doelstelling

De opdrachtgever van deze scriptie, de gemeente Breda, heeft geen toezichthouders Wwb² aangesteld. Breda stelt zich op het standpunt dat de bestaande controlemogelijkheden voldoende zijn om de rechtmatigheid van een bijstandsuitkering vast te kunnen stellen. De toezichthoudende bevoegdheden hebben daartoe geen toegevoegde waarde, aldus de gemeente.

In Nederland gaan echter steeds meer gemeenten over tot het aanstellen van toezichthouders Wwb ter controle van de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen. Zo maken reeds 25 van de 30 grootse gemeenten in Nederland gebruik van toezichthouders ter controle van de rechtmatige verstrekking van de bijstandsuitkeringen.

De gemeente Breda stelt zich nu de vraag of de beslissing om geen toezichthouders Wwb aan te stellen, wel een juiste beslissing was. In het kader van deze scriptie heeft zij opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de mogelijkheden van het toezichthouderschap ter controle van de rechtmatigheid van een bijstandsuitkering.

Centrale vraag

Wat zijn de mogelijkheden van de toezichthouder Wwb ter controle van de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen en hebben deze mogelijkheden een toegevoegde waarde boven de reeds bestaande controlemogelijkheden?

Om tot een antwoord te komen op deze centrale vraag, zijn een aantal deelvragen aan de orde gekomen:

- Welke vormen van bijstandsfraude zijn er en hoe worden deze bestreden?
- Wat wordt verstaan onder handhaving van bijstandsuitkeringen en welke vormen van handhaving zijn er?
- Wanneer wordt er bestuursrechtelijk onderzoek gedaan en wanneer wordt een strafrechtelijk onderzoek ingesteld? Wat is daarvan de relevantie in het kader van het toezichthouderschap?
- Wat zijn de bevoegdheden van de toezichthouder Wwb?
- Welke wettelijke bepalingen dienen in acht te worden genomen wanneer het gaat om het recht op privacy van de bijstandsgerechtigde?
- Wat zijn de ervaringen van toezichthouders Wwb met de toezichtsbevoegdheden? En wat is de invloed van het toezichthouderschap op onderzoeken?

Doelstelling

Doelstelling van deze scriptie is om een goed beeld te geven van de controlebevoegdheden die de toezichthouder Wwb heeft, in aanvulling op de bestaande controlebevoegdheden uit de Wwb. De verkregen inzichten zijn vertaald in een advies aan de gemeente Breda omtrent het al dan niet aanstellen van toezichthouders ter controle van de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen.

² Daar waar in deze scriptie sprake is van toezichthouders Wwb, wordt tevens bedoeld WIJ, loaw, loaz en Wwik.

1.4 Methode van onderzoek

Om antwoord te kunnen geven op de centrale vraag en de deelvragen, is een kwalitatief onderzoek gedaan door middel van deskresearch en fieldresearch.

Deskresearch

In eerste aanleg heeft onderzoek plaatsgevonden door middel van het vergaren van verschillende informatiebronnen. Hierbij is gebruik gemaakt van publicaties op internet, wetboeken, literatuur en jurisprudentie.

Fieldresearch

Ter verkrijging van meer inzicht in de mogelijkheden van het toezichthouderschap Wwb is door de schrijver van deze scriptie een eendaagse cursus gevolgd over dit onderwerp. Daarnaast is aan handhavingsafdelingen van verschillende gemeenten in Nederland een vragenlijst gestuurd met onder andere als doel van toezichthouders Wwb inzicht te verkrijgen in de ervaringen met de toezichtsbevoegdheden. Er heeft een analyse plaatsgevonden van de respons op deze vragenlijst, waarbij is getracht de invloed van het toezichthouderschap Wwb op de hoogte van terugvorderingen, het aantal strafrechtelijke onderzoeken, enzovoorts in kaart te brengen.

1.5 Doelgroep

Het onderzoek naar de bevoegdheden van toezichthouder Wwb, en de ervaringen van toezichthouders Wwb in den lande, heeft plaatsgevonden in opdracht van de gemeente Breda. Voor haar is deze scriptie dan ook primair bedoeld. Daarnaast heeft een aanzienlijk aantal respondenten aangegeven geïnteresseerd te zijn in de ervaringen van collega's met de toezichthoudende bevoegdheden. Veel toezichthouders en andere belanghebbenden hebben daarom verzocht om een kopie van deze scriptie.

1.6 Leeswijzer

Deze scriptie is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1

In hoofdstuk 1 wordt algemene informatie gegeven over het onderwerp van de scriptie, de centrale vraag en deelvragen, de doelstelling en de doelgroep van de scriptie en de onderzoeksmethode. Tevens wordt de afstudeerorganisatie besproken.

Hoofdstuk 2

In hoofdstuk twee staat de gemeentelijke organisatie van Breda centraal. Daarbij wordt vanuit de directie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, die belast is met de uitvoering van de bijstandswetten, het accent gelegd op de afdeling Handhaving en Bureau Handhaving, die belast is met de controle en handhaving van deze bijstandswetten. Aan bod komen de werkzaamheden van de afdeling Handhaving en Bureau Handhaving.

Hoofdstuk 3

In hoofdstuk drie worden de verschillende vormen van fraude uiteengezet, en de wijze waarop deze kunnen worden opgespoord. Tevens wordt het concept 'hoogwaardig handhaven' behandeld.

Hoofdstuk 4

In hoofdstuk vier worden de verschillende vormen van handhaving behandeld.

Hoofdstuk 5

In hoofdstuk vijf wordt uiteengezet wat de verschillen zijn tussen bestuursrechtelijk handhaven en strafrechtelijk handhaven en waarom dit onderscheid van belang is voor de opsporing van bijstandsfraude. Daarbij komen ook de verschillende sanctiemogelijkheden aan bod.

Hoofdstuk 6

In hoofdstuk zes komen de verschillende bevoegdheden die er zijn in het kader van controle en opsporing van fraude in het bestuursrecht aan de orde. Hierbij wordt ingegaan op de mogelijkheden die de Wwb biedt en worden de aanvullende toezichtsmogelijkheden uit de Awb uiteengezet.

Hoofdstuk 7

In hoofdstuk zeven komen de rechten van de bijstandscliënt aan bod. Met welke wettelijke bepalingen dient de handhavingsspecialist rekening te houden waar het gaat om bescherming van het recht op privacy. Onderzoek en bewijsvergaring dient steeds plaats te vinden op basis van de juiste wettelijke grondslag.

Hoofdstuk 8

In hoofdstuk acht komen de toezichthouders Wwb als ervaringsdeskundigen aan het woord. Hiertoe is door middel van een vragenlijst een kwalitatief onderzoek gedaan naar de ervaringen van toezichthouders Wwb in Nederland.

Hoofdstuk 9

Conclusies en aanbevelingen

HOOFDSTUK 2 DE GEMEENTE BREDA

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de gemeentelijke organisatie van Breda toegelicht. Hierbij wordt de nadruk gelegd op de directie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), omdat deze directie uitvoering geeft aan de bijstandswetten. Er wordt nader ingezoomd op de afdeling Handhaving en Bureau Handhaving, een onderdeel van de directie SZW, omdat daar fraudebestrijding van de bijstandsuitkeringen plaatsvindt. De werkzaamheden op deze afdeling worden nader toegelicht.

2.2 Gemeentelijke organisatie

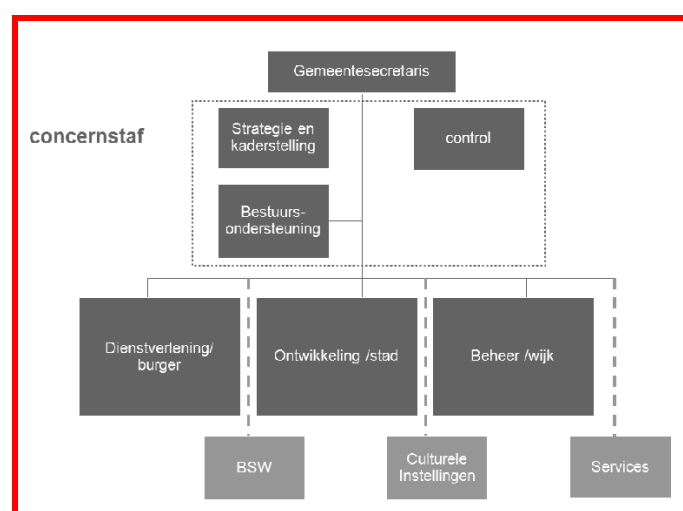
Breda is met zijn 174.573 inwoners (1 januari 2011) de negende stad van Nederland. Gemeentebreed zijn er 2150 ambtenaren werkzaam, dit zijn 1800 fte's.

De gemeentelijke organisatie is een relatief platte organisatie. Een Directieraad stuurt de 19 verschillende organisatie-eenheden aan, een Concernstaf zorgt daarbij onder meer voor coördinatie en strategische beleidsontwikkeling en één van de organisatieonderdelen, het Shared Service Center, levert aan de interne klanten advies en ondersteuning op het vlak van onder andere financiën, juridische zaken en communicatie.

De gemeentelijke organisatie ondergaat op dit moment een reorganisatie. Op 27 april 2011 is aan de Gemeenteraad het voorstel³ gedaan om per 1 juni 2011 de huidige directies op te heffen en de ambtelijke organisatie als volgt in te richten:

- a) drie directies, te weten de directie ontwikkeling/stad, de directie beheer/wijk en de directie dienstverlening/burger;
- b) een concernstaf bestaande uit drie stafafdelingen;
- c) een bedrijf Services.

Vanaf 1 juni 2011 ziet de gemeentelijke organisatie van Breda er dan als volgt uit:

Figuur 1: de gemeentelijke organisatie van Breda per 1 juni 2011.

³ Gemeente Breda, bestuursvoorstel B&W, nr. 38083.

In het kader van deze reorganisatie wordt er gesproken over de mogelijkheid om afdelingen samen te voegen die bij verschillende directies dezelfde werkzaamheden uitvoeren. Voor deze scriptie is dit van belang omdat ook de handhavingsafdelingen gemeentebreed kunnen worden samengevoegd. Daarbij kan gedacht worden aan handhaving van bouw- en woningregelgeving, drank- en horecaregelgeving en milieuregelgeving. Veel van deze handhavers hebben toezichthoudende bevoegdheden en kunnen door samenvoeging van deze afdelingen makkelijker met elkaar gaan samenwerken. Gemeentelijke integrale handhaving komt zo een stap dichterbij. Integrale handhaving wordt in hoofdstuk vier nader besproken.

2.3 Directie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)⁴

De gemeente Breda voert een deel van de sociale zekerheidsregelingen uit. Deze uitvoering vindt plaats vanuit de directie SZW, die vanaf 1 juni 2011 zal vallen onder de directie Dienstverlening/burger. SZW is belast met de uitvoering van de Wwb, de WIJ, de loaw, de loaz en de Wwik. Daarnaast wordt vanuit SZW ook onder meer uitvoering gegeven aan het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004), de Wet Inburgering (WI), de Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wkkip) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Ook de Kredietbank West-Brabant maakt onderdeel uit van de directie SZW. In totaal bestaat de directie SZW uit zes afdelingen, met 231 fte's.

De directie Sociale Zaken en Werkgelegenheid ondersteunt mensen op het gebied van werk, scholing, inburgering en financiële problemen. Daarnaast verlicht deze directie de beperkingen die voortkomen uit een slechte gezondheid en/of gebreken.

De directie doet dit onder meer door:

- Te bevorderen dat mensen weer zelfstandig in hun bestaan kunnen voorzien door werk of werk met behoud van uitkering;
- Te bevorderen dat mensen die nog geen betaald werk kunnen verrichten, participeren in de maatschappij om sociaal isolement te voorkomen;
- Te bevorderen dat mensen met een uitkering daar iets tegenover stellen, bijvoorbeeld het verrichten van vrijwilligerswerk;
- Het verlenen van hulp aan mensen met financiële problemen;
- Het bieden van woningaanpassingen en vervoer aan mensen met een beperking.

2.4 Backoffice SZW

De afdeling Backoffice SZW is onderdeel van de directie SZW en heeft in totaal 64 medewerkers in dienst, dit zijn 57 fte's. Een belangrijke taak van deze afdeling is fraudepreventie en fraudeonderzoek. De opsporingswerkzaamheden worden niet alleen verricht voor de gemeente Breda, maar ook voor 13 omliggende gemeenten die met Breda een samenwerkingsovereenkomst hebben. Tevens vinden er verzuimwerkzaamheden plaats richting klanten die een afspraak niet nakomen.

Naast deze handhavingstaak heeft de afdeling Backoffice nog een diversiteit aan andere taken: uitvoering van de verhaalswetgeving in het kader van de Wwb, debiteurenbeheer voor de directie SZW, uitvoering van de wet Kinderopvang en de handhaving daarvan, taken op het terrein van uitkeringenbeheer, cliëntenarchief, alle administratieve taken ten

⁴ www.breda.nl

behoefte van de collega-afdelingen en het debiteurenbeheer en de financiële administratie voor de Kredietbank West-Brabant.

2.4.1 Afdeling Handhaving en Bureau Handhaving

Handhaving en Bureau Handhaving maken onderdeel uit van de afdeling Backoffice SZW. Handhaving en Bureau Handhaving bestaat uit 18 medewerkers. De functies zijn onder te verdelen in één hoofd, twee secretarieel medewerkers, vijf administratief medewerkers (Bureau Handhaving) en tien buitengewoon opsporingsambtenaren, die allen de functie van sociaal rechercheur hebben.

De afdeling Handhaving en Bureau Handhaving doet onderzoek naar de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen binnen Breda. Zij werkt tevens voor dertien andere gemeenten op basis van een samenwerkingsovereenkomst. Deze gemeenten zijn Aalburg, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout (NB), Roosendaal, Rucphen, Tholen, Werkendam, Woudrichem en Zundert. Deze samenwerkingsovereenkomst bestaat eruit dat de afdeling Handhaving en Bureau Handhaving op aanvraag arbeidsintensieve administratiefrechtelijke (bestuursrechtelijke) en strafrechtelijke onderzoeken uitvoert voor de deelnemende gemeenten.

Bureau Handhaving

De administratief medewerkers binnen Bureau Handhaving voeren controles uit met behulp van het Inlichtingenbureau (IB).⁵ Door middel van bestandsvergelijkingen ondersteunt het IB gemeenten bij de controle op de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen.

Wanneer door bestandsvergelijking onrechtmatigheden aan het licht komen, handelt Bureau Handhaving deze zelfstandig af, daar waar het inkomsten uit arbeid betreft. Andere onrechtmatigheden worden ter afdoening overgedragen aan de klantmanager van de betreffende bijstandsccliënt.

Om te bepalen of iemand recht heeft op een bijstandsuitkering doet het IB onderzoek naar zes factoren: personalia, inkomen, vermogen, uitsluitingsgronden, naleving arbeidsverplichting en naleving informatieplicht.

Personalia

Dit zijn de persoonsgegevens van de bijstandsccliënt. De gegevens die bij de gemeente bekend zijn, worden vergeleken met de gegevens van de Belastingdienst. Hierbij wordt gekeken naar de achternaam, het burgerservicenummer en de geboortedatum.

Inkomen

Wanneer een bijstandsccliënt naast zijn of haar uitkering inkomsten geniet, kan dit gevolgen hebben voor het ontvangen van de uitkering. Er zijn verschillende partijen die over informatie over inkomsten beschikken en deze beschikbaar stellen aan het Inlichtingenbureau:

- Het UWV (Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen). Het UWV heeft informatie over wie een dienstverband heeft of een sociale verzekeringsuitkering ontvangt;
- De DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs): Via DUO wordt het recht op studiefinanciering in kaart gebracht; is dit het geval dan kan het zijn dat de bijstandsccliënt niet in aanmerking komt voor een bijstandsuitkering;

⁵ www.inlichtingenbureau.nl

- De Belastingdienst: Heffingskortingen zijn van invloed op de hoogte van de bijstandsuitkering. De Belastingdienst geeft inzicht in de heffingskortingen die bijstandsccliënten ontvangen.

Vermogen

Eigen vermogen is van invloed op het recht op een bijstandsuitkering. De twee partijen die vermogensgegevens beschikbaar stellen aan het IB zijn:

- De Belastingdienst: Vier keer per jaar onderzoekt het IB met behulp van de Belastingdienst het vermogen van bijstandsccliënten. Hierbij wordt gekeken naar het actuele banksaldo en de genoten rente;
- De RDW (Rijksdienst voor Wegverkeer): Auto's behoren tot iemands vermogen. De RDW heeft informatie over voertuigbezit van bijstandsccliënten en verstrekt deze aan het IB.

Uitsluitingsgronden

Iemand heeft geen recht op een uitkering wanneer:

- hij/zij al een uitkering in een andere gemeente ontvangt;
- hij/zij bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) is geregistreerd als gevangene.

Naleving Arbeidsverplichting

Het volgen van een opleiding kan het hebben van een baan in de weg staan. Daarom wordt gekeken of de opleiding noodzakelijk is en zo niet, of deze de terugkeer naar werk (reïntegratie) belemmert. Hierbij maakt het Inlichtingenbureau gebruik van informatie van DUO over een inschrijving bij een hogeschool of universiteit.

Naleving Informatieplicht

Gegevens van de Belastingdienst geven informatie over bankrekeningnummers die gekoppeld zijn aan de burgerservicenummers van cliënten die vanaf 2005 of later een uitkering hadden of hebben.

Afdeling Handhaving

Naast deze controlewerkzaamheden door Bureau Handhaving, vinden er bij de afdeling Handhaving tevens onderzoeken plaats op basis van fraudesignalen.

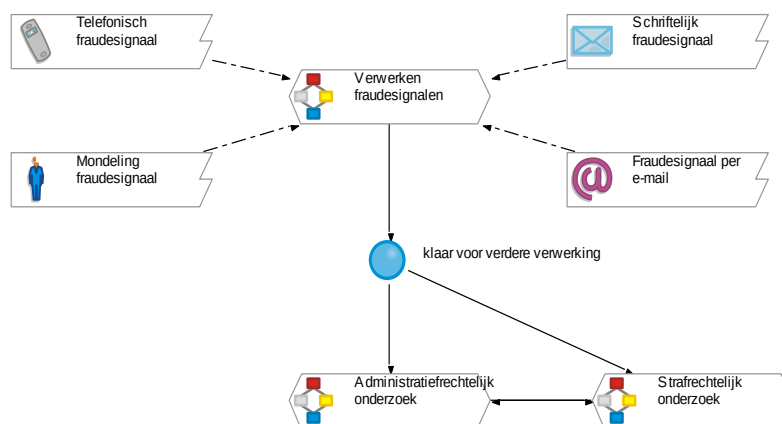

Fig. 2: proces naar aanleiding van fraudesignalen

Binnengekomen fraudesignalen worden door het plaatsvervangend hoofd beoordeeld op urgentie, relevantie en compleetheid van de aangeleverde gegevens. Wanneer een fraudesignaal onderzoek vereist, wordt een basisdossier aangemaakt door een secretariele medewerker. Het hoofd van de afdeling bepaalt het soort onderzoek. Dat kan een administratiefrechtelijk onderzoek zijn of een strafrechtelijk onderzoek, afhankelijk van het fraudesignaal en het minimaal te verwachten benadelingsbedrag.

De buitengewoon opsporingsambtenaar, die in Breda de functie van sociaal rechercheur heeft, controleert de rechtmatigheid van een uitkering naar aanleiding van de binnengekomen fraudesignalen. Daarnaast vinden controles plaats op basis van signaalsturing en risicosturing. Signaalsturing richt zich op het onderkennen van individuele situaties met een verhoogd frauderisico, bijvoorbeeld op basis van signalen van fraudealerte klantmanagers, externe meldingen (tips) of via bestandskoppelingen. Er wordt daarbij gebruik gemaakt van huisbezoeken, themacontroles, risicokaarten, fraudeprofielen, et cetera.

Bij risicosturing worden bepaalde groepen onderscheiden op grond van een verhoogd frauderisico. Deze groepen komen in aanmerking voor intensievere controle. Te denken valt aan alleenstaande ouders met kinderen die door de vader zijn erkend, of kamerbewoners.

Tevens wordt er door afdeling Handhaving gecontroleerd op de rechtmatigheid van een uitkeringsaanvraag door middel van huisbezoeken en worden er strafrechtelijke onderzoeken uitgevoerd.

2.5 Samenvatting

De directie Sociale Zaken en Werkgelegenheid Breda geeft uitvoering aan verschillende bijstandswetten. Onderzoeken ten behoeve van de rechtmatige verstrekking van deze bijstandsuitkeringen vinden plaats vanuit de afdeling Handhaving en Bureau Handhaving, een onderdeel van afdeling Backoffice SZW. Bureau Handhaving voert controles uit door middel van bestandsvergelijkingen en de handhavingmedewerkers van afdeling Handhaving voeren controles uit onder meer op basis van signaalsturing en risicosturing. Daarnaast worden er vanuit afdeling Handhaving strafrechtelijke onderzoeken uitgevoerd.

HOOFDSTUK 3 BIJSTANDSFRAUDE

3.1 Inleiding

Deze scriptie heeft als onderwerp controle op de rechtmatige verstrekking van bijstandsfraude. In dit hoofdstuk komen de verschillende vormen van bijstandsfraude aan bod.

3.2 Oneigenlijk gebruik, misbruik en fraude⁶

Wanneer het gaat om onrechtmatige verstrekking van uitkeringen, hoeft er niet altijd sprake te zijn van fraude of moedwilligheid. Er is een onderscheid te maken in oneigenlijk gebruik, misbruik en fraude.

Oneigenlijk gebruik

Van oneigenlijk gebruik is sprake wanneer een bepaald handelen wel in overeenstemming is met een bepaalde wet, maar niet met het doel waarvoor die wet tot stand is gekomen. De 'mazen van de wet' dienen eventueel hersteld te worden door aanpassing van de regels. Oneigenlijk gebruik komt bij uitkeringsgerechtigden vaak voor omdat ze de wetgeving niet kennen of omdat ze niet de mogelijkheid hebben om juist te handelen. Bijvoorbeeld omdat zij de controlevoorschriften niet kunnen lezen of niet begrijpen. Bij oneigenlijk gebruik hoeft er niet altijd sprake te zijn van onwil.

Misbruik

Van misbruik is sprake als het voor de betrokkene duidelijk had moeten zijn dat hij ten onrechte een uitkering ontving. Bepalend daarbij is of hij dit bij normale oplettendheid had kunnen weten. Het betreft hier een bewuste misleiding om een onrechtmatig of onwettelijk voordeel te behalen. Misbruik kan gelijk gesteld worden met het plegen van fraude om zich onrechtmatig overheidsmiddelen toe te eigenen. Van misbruik kan bijvoorbeeld sprake zijn als een uitkeringsgerechtigde niet opgeeft dat hij met iemand samenwoont en daardoor een hogere uitkering ontvangt.

Uitkeringsfraude

Van uitkeringsfraude is sprake wanneer de betrokkene er doelbewust voor zorgt dat hij in strijd met de wet een uitkering ontvangt. Onder fraude valt niet alleen een actief handelen (valse opgave) maar ook een nalaten (verzwijgen).

3.3 Vormen van bijstandsfraude⁷

Bij uitkeringsfraude is een aantal categorieën te onderscheiden. Afhankelijk van de wijze waarop een mogelijk financieel voordeel wordt behaald, is er sprake van inkomensfraude, vermogensfraude, leefvormfraude of identiteitsfraude.

Inkomensfraude

Deze vorm van fraude ontstaat door het niet opgeven van inkomen uit loondienst, rente, alimentatie, aandelen, een andere uitkering of werkzaamheden als zelfstandige. Bij de vaststelling van het recht op bijstand wordt rekening gehouden met mogelijke inkomsten.

⁶ De kleine gids, handhaving sociale zekerheid 2010 p.17.

⁷ Procesbeschrijving 'Heimelijke waarneming door sociale diensten' – februari 2009 p.7, www.cbweb.nl.

Als deze inkomsten worden verzwegen dan wordt ten onrechte teveel uitkering verstrekt. Het verkrijgen van inkomsten gebeurt zowel zwart als wit.

- *Witte fraude*

Werkzaamheden zijn wit als er zowel sociale premies als belastingen worden afgedragen. Geeft de belanghebbende deze inkomsten niet op, dan is er sprake van 'witte fraude'. Controle van witte fraude verloopt voornamelijk via het Inlichtingenbureau (IB). Via het IB wordt periodiek het actuele uitkeringenbestand Wwb gecontroleerd op deze fraudesoort. Middels verrekening met de lopende uitkering kan dan direct ingespeeld worden op deze fraudesoort. Mede door deze aanpak loopt de hoogte van het fraudebedrag niet hoog op en kan met een terugvordering en een opgelegde maatregel vaak worden volstaan.

- *Zwarte fraude*

Als er inkomsten zijn waarover geen sociale premies en belasting wordt afgedragen, dan gebeuren de werkzaamheden 'zwart'. Geeft de belanghebbende deze inkomsten niet op dan is er sprake van 'zwarte fraude'. Het onderzoek naar zwarte fraude wordt (in overleg met de klantmanager) door de afdeling Handhaving gedaan.

Leefvormfraude

Leefvormfraude is een vorm van fraude waarbij een uitkeringsgerechtigde niet correct opgeeft welke leefvorm hij/zij heeft. De woon- en leefsituatie van een (potentiële) uitkeringsgerechtigde is mede bepalend voor het recht op en/of de hoogte van de bijstandsuitkering. Zo moet men in de gemeente verblijven (daadwerkelijk wonen en ingeschreven staan) waar de uitkering wordt aangevraagd. Daarnaast is voor de hoogte van de uitkering bepalend of een uitkeringsgerechtigde alleenstaand of samenwonend is, of inkomsten heeft van onderhuurders of kostgangers. De Wwb gaat ervan uit dat de bijstandsgerechtigde die met iemand samenwoont, kosten kan delen.

Vermogensfraude

Van vermogensfraude is sprake wanneer een persoon niet opgeeft dat hij over vermogen beschikt. Ook in de gevallen waarin het vermogen kleiner is dan de vrijstellingsgrens, is de uitkeringsgerechtigde verplicht zijn/haar vermogen op te geven. Door vermogen te verzwijgen, kan onterecht gebruik worden gemaakt van een bijstandsuitkering. Bekende vormen van vermogensfraude zijn het niet opgeven van een bankrekening, auto('s) of onroerend goed of andere bezittingen. Dit vermogen kan zich in Nederland bevinden maar ook in het buitenland. Voor de Wwb geldt per 1 januari 2011 voor een alleenstaande een toelaatbaar vermogen van € 5.555,00 en € 11.110,00 voor een alleenstaande ouder of samenwonenden.⁸ Onderzoek naar vermogen kan via het Inlichtingenbureau verlopen, bijvoorbeeld door bestandsvergelijking met de Rijksdienst voor Wegverkeer (RDW).

Identiteitsfraude

Identiteitsfraude doet zich voor als een persoon door onrechtmatig gebruik van identiteitsdocumenten een uitkering verkrijgt. Deze uitkering zou hij/zij niet hebben gekregen bij het gebruik van de eigen identiteit. Hierbij kan gedacht worden aan het aanvragen van een bijstandsuitkering op basis van een vals paspoort of op basis van valse identiteitspapieren. Een andere verschijningsvorm is het gebruik van een vals burgerservicenummer (BSN). Deze vorm van fraude valt moeilijk vast te stellen door een klantmanager. Vaak wordt achteraf de valse identiteit vastgesteld en een onderzoek ingesteld door de handhavingsafdeling.

⁸ De loaw kent deze vermogensgrenzen niet, voor de loaz geldt een vermogensgrens van € 21.178,00.

3.4 Samenvatting

De vier meest voorkomende vormen van bijstandsfraude zijn inkomensfraude, vermogensfraude, leefvormfraude en identiteitsfraude. 'Witte' inkomstenfraude, vermogensfraude en identiteitsfraude kan via het inlichtingenbureau aan het licht komen. 'Zwarte' inkomstenfraude en leefvormfraude zijn niet zo eenvoudig op te sporen. Hiervoor dient onderzoek te worden gedaan door de handhavingsspecialisten van Afdeling Handhaving.

4.1 Inleiding

Handhaving heeft betrekking op de inzet van instrumenten om, zowel preventief als repressief, de naleving van bestuursrechtelijke voorschriften te bewerkstelligen. In dit hoofdstuk wordt het concept 'hoogwaardig handhaven' besproken en komen de verschillende vormen van handhaving aan de orde, te weten preventieve en repressieve handhaving. Tevens wordt nader ingegaan op integrale handhaving.

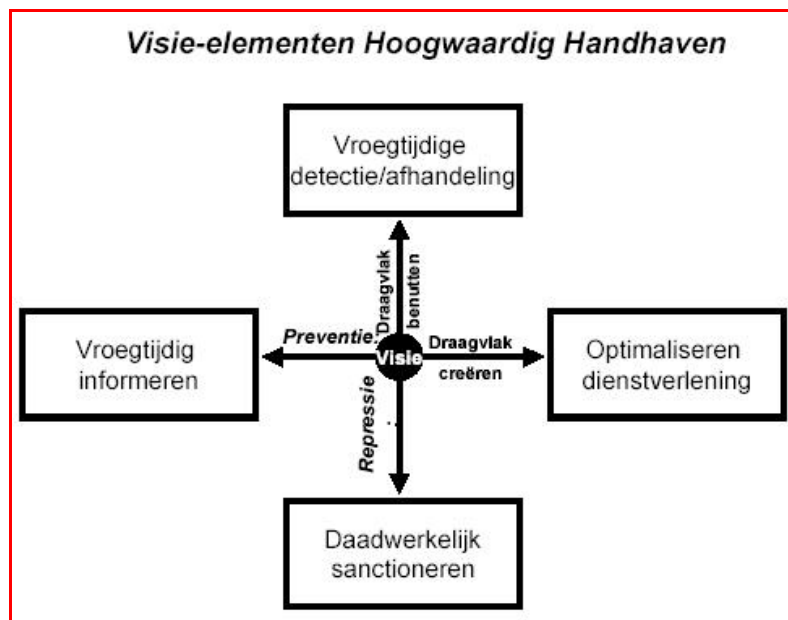
4.2 Hoogwaardig handhaven⁹

In bijstandsland is in 2003 het concept 'hoogwaardig handhaven' landelijk ingevoerd. Kern van dit concept is om door vroegtijdig informeren, optimaliseren van de dienstverlening, controleren op maat en daadwerkelijk sanctioneren, de spontane nalevingsbereidheid van bijstandsccliënten te vergroten. Dit is indertijd onder andere ingevoerd doordat gemeenten, met de komst van de Wwb in 2004, financieel verantwoordelijk zijn geworden voor de bijstandsverstrekking. Daarmee is het belang van een effectief handhavingsbeleid toegenomen.

Het concept van hoogwaardig handhaven kent vier elementen:

1. Vroegtijdig informeren en voorlichten;
2. optimaliseren van de dienstverlening;
3. controleren op maat;
4. daadwerkelijk sanctioneren.

Preventie (vroegtijdig informeren en optimale dienstverlening) en repressie (vroegtijdig ontdekken en daadwerkelijk sanctioneren) moet leiden tot een hoger niveau van handhaven: hoogwaardig handhaven.

Figuur 3: hoogwaardig handhaven

⁹ Borging in beweging: stand van zaken hoogwaardig handhaven 2010, p. 30-34.

Bij hoogwaardig handhaven ligt het accent op preventie. Preventieve handhaving wordt door gemeenten van groot belang geacht. De aandacht voor repressie daarentegen is de laatste jaren minder geworden. De reden daarvoor is dat de focus op preventie leidt tot minder aandacht voor repressie en dat preventie op zich leidt tot minder overtredingen, waardoor minder activiteiten hoeven te worden ingezet.

Er is een wisselwerking tussen preventieve en repressieve handhaving: goede voorlichting over rechten en plichten leidt tot een betere naleving (en dus afname van het aantal fraudezaken), omdat onbewuste fraude op deze wijze wordt voorkomen. Door de afname van fraude kunnen gemeenten hun capaciteit beter inzetten op het gericht zoeken naar fraudeurs. Door de fraudezaken vervolgens weer aandacht te geven in de media, krijgen de repressieve activiteiten een duidelijk preventief karakter.

4.3 Preventieve handhaving

Preventieve handhaving speelt in het concept van hoogwaardig handhaven een grote rol. Wanneer cliënten door goede voorlichting en goede dienstverlening de regels beter naleven, hoeft er minder tijd en geld geïnvesteerd te worden in controleactiviteiten en fraudeonderzoeken.

Instrumenten voor preventieve handhaving zijn er te over: snelle afhandeling van een uitkeringsaanvraag, vereenvoudiging van formulieren, verbetering van bereikbaarheid, goede digitale voorzieningen, eenmalige gegevensuitvraag, goede informatievoorzieningen, et cetera.

Voorbeelden van preventieve handhaving in de gemeente Breda zijn het verstrekken van een informatiemap bij een uitkeringsaanvraag, het afschaffen van maandelijkse controleformulieren, een vernieuwde gemeentelijke website, aanwezigheid bij de voedselbank, hulp bij belastingaangifte en vereenvoudiging van formulieren.

Preventieve handhaving door middel van vroegtijdig informeren en optimale dienstverlening moet ervoor zorgen dat de spontane nalevingsbereidheid wordt vergroot.

4.4 Repressieve handhaving

Controleren op maat en daadwerkelijk sanctioneren zijn repressief van aard. Controle op maat houdt in meer controle in situaties waar het nodig is en minder controle in situaties waarbij de kans op fraude gering is.

Een voorbeeld van controle op maat zijn huisbezoeken die plaatsvinden op basis van een fraudescorekaart bij een uitkeringsaanvraag (Poortwachterfunctie). Deze fraudescorekaart is een instrument waarmee op basis van persoonsgegevens risicoprofielen worden gemaakt voor verschillende vormen van fraude. Dit is tevens een preventieve vorm van handhaving, want door gericht huisbezoek op basis van de fraudescorekaart kan instroom in de uitkering voorkomen.

Bij controle op maat wordt gebruik gemaakt van risicosturing en signaalsturing. Bij risicosturing vindt controle plaats op bepaalde groepen op grond van een verhoogd frauderisico. Bij signaalsturing gaat het om individuele situaties op grond van fraudesignalen zoals tips. Daarnaast vinden er themacontroles plaats. Voorbeelden daarvan zijn:

- Controle van bijstandsccliënten met parttime inkomsten;
- Controle van alleenstaande vrouwen waarbij een kind wordt geboren;

- Echtparen die langdurig in de bijstand zitten;
- Opvallend laag waterverbruik.

Repressief handhaven houdt ook in daadwerkelijk sanctioneren. In het kader van bijstandsfraude houdt dit in maatregelen toepassen op de uitkering, terugvorderen van ten onrechte verstrekte bijstand, of aangifte doen bij het Openbaar Ministerie (wanneer fraude boven de aangiftegrens is geconstateerd).

4.5 Integrale handhaving¹⁰

Integrale handhaving betekent dat handhavingsactiviteiten bewust samengebracht en beter op elkaar afgestemd worden. Onder integrale handhaving wordt een manier van handhaven verstaan, waarbij meer en beter wordt samengewerkt tussen de verschillende handhavingsbelevingsvelden, wat de effectiviteit en efficiëntie ten goede komt.

In het kader van de gemeentebrede reorganisatie in Breda, is deze vorm van handhaven erg interessant. Aan een toezichthouder kunnen bevoegdheden worden toegekend op verschillende beleidsterreinen. Daarbij gaat het niet alleen om handhaving van de bijstandswetten, maar ook om handhaving op het gebied van onder andere de Leerplichtwet 1969, de Huisvestingswet, de Woningwet, enzovoorts.

In plaats van dat verschillende toezichthouders afzonderlijk een controlebezoek brengen aan een object, kan dit ook op hetzelfde moment gebeuren.

Integrale handhaver

Om te komen tot een efficiënte integrale handhaving moet eerst nagegaan worden welke beleidsterreinen iets gemeenschappelijks hebben. Deze lenen zich er voor om tot op zeker hoogte te komen tot één functie. Een veranderingsproces in de richting van een integrale handhaver heeft nogal wat gevolgen en vergt veel van het management, omdat er gesleuteld wordt aan de functie-inhoud van medewerkers. Er zal een cultuuromslag in gang gezet moeten worden, waarbij medewerkers zich primair handhaver voelen en pas daarna specialist binnen een bepaald vakgebied. Daarnaast zullen medewerkers gedeeltelijk omgeschoold moeten worden.

Voor elkaar waarnemen

Een minder vergaande vorm van integratie is dat toezichthouders hun ogen aan elkaar uitlenen, dit is het zogenoemde 'meervoudig kijken'. Een belangrijk verschil met de integrale handhaver is dat de functie-inhoud in principe niet wijzigt. Men blijft specialist op een bepaald terrein en de specialist blijft verantwoordelijk voor het toezicht met betrekking tot zijn beleidsterrein. Voor wat betreft de andere beleidsterreinen doet de betreffende toezichthouder dienst als verkenner in het veld die bij onraad een signaal afgeeft aan de verantwoordelijke afdeling c.q. toezichthouder.

4.6 Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn verschillende vormen van handhaving besproken. Hoogwaardig handhaven heeft ten doel door middel van vroegtijdig informeren, optimaliseren van de diensverlening, controleren op maat en daadwerkelijk sanctioneren, de spontane nalevingsbereidheid van bijstandsccliënten te vergroten. Dit kan preventief en repressief, het accent ligt bij hoogwaardig handhaven op preventieve handhaving. Bij integrale handhaving worden handhavingsactiviteiten op verschillende beleidsterreinen samengebracht, met als doel de effectiviteit te verhogen.

¹⁰ www.vng.nl

HOOFDSTUK 5 BESTUURSRECHT OF STRAFRECHT

5.1 Inleiding

Voordat een onderzoek wordt gestart dient te worden bepaald in welk onderzoeksgebied de controleactiviteiten zullen plaatsvinden. In dit hoofdstuk komt aan de orde wanneer een onderzoek bestuursrechtelijk danwel strafrechtelijk moet worden afgewerkt. Wanneer strafrechtelijke onderzoeksbevoegdheden worden toegepast in het bestuursrecht, zal er sprake zijn van onrechtmatig verkregen bewijs, wat door de rechtbank niet wordt toegelaten. Tevens wordt een toelichting gegeven over de sancties die kunnen worden opgelegd in het bestuursrecht en in het strafrecht, bij gebleken fraude.

5.2 Bestuursrechtelijke handhaving of strafrechtelijke handhaving

Voor aanvang van een onderzoek naar de rechtmatige verstrekking van een bijstandsuitkering wordt bepaald of een onderzoek bestuursrechtelijk zal worden afgewerkt, of dat er een strafrechtelijk onderzoek zal plaatsvinden. In de 'Richtlijn voor strafvordering sociale zekerheidsfraude' afkomstig van het College van procureurs-generaal in Den Haag staat wanneer een onderzoek bestuursrechtelijk danwel strafrechtelijk dient te worden afgewerkt. Het College van procureurs-generaal heeft landelijk de leiding over het Openbaar Ministerie (OM) en bepaalt het landelijke opsporings- en vervolgingsbeleid van het OM.

5.3 Richtlijn voor strafvordering sociale zekerheidsfraude¹¹

Steeds minder sociale zekerheidsfraude wordt strafrechtelijk afgedaan. Om die reden is in overeenstemming met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het schadebedrag, dat de grens vorm tussen bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving, per 1 januari 2009 verhoogd van € 6.000,00 naar € 10.000,00. Doel van deze verhoging is om steeds meer bestuursrechtelijke handhaving mogelijk te maken. In de aanwijzing sociale zekerheidsfraude wordt de richtlijn voor strafvordering sociale zekerheidsfraude verder uitgewerkt.¹² Er wordt een onderscheid gemaakt in drie verschillende categorieën.

Categorie I - zaken

Zaken met een nadeel kleiner dan € 10.000,00 worden in beginsel bestuursrechtelijk afgehandeld. Hierop zijn een aantal uitzonderingen gemaakt, die wel strafrechtelijk worden afgehandeld. Het gaat dan onder meer om:

- Fraude gepleegd met medeweten van medewerkers van de uitkerende instantie;
- Samenloop met andere fiscale, economische of commune delicten;
- Recidive binnen vijf jaar;
- De status/voorbeeldfunctie die een verdachte heeft.

Categorie II - zaken

Zaken met een nadeel tussen € 10.000,00 en € 35.000,00.

In deze zaken wordt in beginsel strafrechtelijk onderzoek ingesteld, tenzij er sprake is van 'witte fraude'. In deze categorie is een splitsing aangebracht in onderzoeken naar zogenaamde 'witte fraude' en 'zwarte fraude'. In onderzoeken naar 'witte fraude' worden in beginsel geen strafvorderlijke bevoegdheden aangewend.

Dezelfde uitzonderingen als genoemd in categorie I zijn van toepassing.

¹¹ www.om.nl

¹² www.om.nl

Categorie III - zaken

Zaken met een nadeel hoger dan € 35.000,00.

In deze zaken wordt in beginsel altijd een strafrechtelijk onderzoek uitgevoerd en er wordt een proces-verbaal ingediend bij het OM.

5.4 Straffen

De grens voor strafrechtelijke handhaving en vervolging is gesteld op het totale benadelingsbedrag van € 10.000,00 bruto. Bestuursrechtelijke sancties zijn maatregelen van verlaging en/of (gedeeltelijke) intrekking van de uitkering, ook wordt de ten onrechte betaalde uitkering teruggevorderd.

Categorie I - zaken

Met de maatregelen in de Wet werk en bijstand (Wwb) en de bevoegdheden van de uitkeringsinstellingen, kan deze categorie zaken door oplegging van een bestuurlijke maatregel worden afgedaan. In bijlage 3 worden de maatregelen genoemd die op grond van de Maatregelen- en handhavingsverordening Breda 2009¹³ kunnen worden opgelegd.

Categorie II - zaken

In zaken van deze categorie wordt in beginsel steeds oplegging van een (voorwaardelijke) gevangenisstraf of taakstraf, een combinatie daarvan of elektronisch toezicht gevorderd. De Officier van Justitie heeft de mogelijkheid in plaats van werkstraffen, leerstraffen te vorderen of een combinatie daarvan, naast al dan niet een (voorwaardelijke) gevangenisstraf en/of elektronisch toezicht.

Categorie III - zaken

In zaken van deze categorie hangt de duur van de te vorderen gevangenisstraf of taakstraf of periode van elektronisch toezicht (als vervanging van voor onvoorwaardelijke gevangenisstraf conform “aanwijzing elektronisch toezicht”) samen met de omvang van het nadeel. In bijlage 4 is een tabel bijgevoegd van de straffen die kunnen worden opgelegd.

Wanneer zaken door het OM worden vervolgd, kan door de uitvoerende instantie geen bestuurlijke maatregel worden opgelegd.

Gevolg van een strafrechtelijke sanctionering is de vermelding in het justitieel documentatieregister, een bestuurlijke sanctionering wordt daarin niet geregistreerd. Registratie in het justitieel documentatieregister kan verstrekkende gevolgen hebben voor de toekomstige mogelijkheden tot werken en ontplooiing van een betrokkene.

5.5 Samenvatting

Aan de start van een onderzoek wordt bepaald in welk onderzoeksgebied dit zal plaatsvinden. Hoofdregel is dat een bestuursrechtelijk onderzoek zal plaatsvinden wanneer het vermoedelijk bruto benadelingsbedrag lager zal zijn dan € 10.000,00. Voor ‘witte fraude’ geldt een vermoedelijk bruto benadelingsbedrag tot € 35.000,00. Wanneer er vermoeden is dat het benadelingsbedrag hoger zal zijn dan de genoemde bedragen, dient er strafrechtelijk onderzoek plaats te vinden. Strafbepalingen in het bestuursrecht houden in dat er een maatregel zal worden opgelegd. Uiteraard zal de ten onrechte verstrekte bijstand worden teruggevorderd. De strafbepalingen in het strafrecht zijn veel ingrijpender, mede omdat hierbij sprake is van een strafblad.

¹³ Maatregelen- en handhavingsverordening Breda 2009, p. 6.

HOOFDSTUK 6 DE TOEZICHTSBEVOEGDHEDEN

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen de bevoegdheden van de toezichthouder Wwb aan bod. Daarbij wordt uiteengezet hoe de verschillende bevoegdheden dienen te worden toegepast. Bij een handhavingsonderzoek is het steeds van belang om de juiste bevoegdheid in te zetten, die passend is bij het onderzoeksgebied en de informatie die men wil verzamelen. Dit heeft te maken met het beginsel van subsidiariteit en proportionaliteit. Het minst ingrijpende middel dient te worden ingezet.

In dit hoofdstuk wordt tevens algemene informatie gegeven over het aanstellen van toezichthouders Wwb, welke functies daarvoor in aanmerking komen, wat de argumenten zijn om toezichthouders aan te stellen en wat de formele procedures zijn voor het aanstellen van een toezichthouder Wwb.

6.2 Toezicht op de naleving

Het onderwerp toezicht op de naleving wordt geregeld in afdeling 5.2 (Awb). In dit verband wordt toezicht omschreven als 'het geheel van werkzaamheden die door of namens een bestuursorgaan worden verricht om na te gaan of voorschriften worden nageleefd'. In bijlage 3 is afdeling 5.2 Awb, 'Toezicht op de naleving' bijgevoegd.

In afdeling 5.2 Awb worden algemene regels gegeven voor het uitoefenen van toezicht. Op grond van artikel 5:11 Awb moet onder een toezichthouder worden verstaan "een persoon, bij of krachtens wettelijk voorschrift belast met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift".

Op grond van het evenredigheidsbeginsel genoemd in artikel 5:13 Awb dient de minst ingrijpende bevoegdheid te worden toegepast. Trapsgewijs, van minst ingrijpend tot meest ingrijpend, is dat van Wwb naar Awb naar Wetboek van Strafvordering (Sv).

6.3 Bevoegdheden van de toezichthouder Wwb

De toezichthoudende bevoegdheden zijn aanvullende bevoegdheden. Zij kunnen worden ingezet wanneer de bevoegdheden uit de Wwb niet toereikend blijken. De toezichthouder Wwb heeft de rechten en bevoegdheden die in afdeling 5.2 worden genoemd.

In de artikelen 5:15 tot en met 5:20 Awb is aangegeven welke bevoegdheden en rechten aan toezichthouders dit zijn. Het is duidelijk dat overheidsfunctionarissen een behoorlijk controlerende 'greep' op het handelen van burgers kunnen hebben.

Een toezichthouder Wwb mag voor de controle op de rechtmatige verstrekking van de Wwb uitkering:

- Zonder toestemming van de bewoner elke plaats, met uitzondering van de woning, betreden (artikel 5:15 Awb);
- Inlichtingen vorderen (artikel 5:16 Awb);
- Inzage vorderen in een identiteitsbewijs als bedoeld in art. 1 van de Wet op de identificatieplicht (artikel 5:16a Awb);
- Inzage vorderen in zakelijke gegevens en bescheiden, waaronder ook vallen gegevens die langs elektronische weg zijn vastgelegd (artikel 5:17 Awb);

- Kopieën maken van zakelijke gegevens en bescheiden (artikel 5:17 Awb);
- Zakelijke bescheiden meenemen als ter plekke geen kopieën kunnen worden gemaakt (artikel 5:17 Awb);
- Vervoermiddelen op hun lading onderzoeken (artikel 5:19 Awb).

Ingevolge artikel 5.20 Awb is eenieder verplicht aan een toezichthouder alle medewerking te verlenen die deze redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van zijn bevoegdheden. De Awb zelf stelt geen sanctie op het niet voldoen aan deze medewerkingsplicht. Maar het niet voldoen aan een ambtelijk bevel kan worden bestraft op grond van artikel 184 Wetboek van Strafrecht. Met een gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of een geldboete van de tweede categorie (artikel 23, vierde lid, Sr: € 3.800,00).

Alleen personen die uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift verplicht zijn tot geheimhouding (artsen, notarissen, advocaten), kunnen het verlenen van medewerking weigeren, voor zover dit uit hun geheimhoudingsplicht voortvloeit (artikel 5:20, tweede lid, Awb).

6.3.1 Toezichtsbevoegdheden als aanvulling op de inlichtingenverplichting Wwb

De Wwb geeft aan handhavers uitgebreide bevoegdheden om de rechtmatige verstrekking van de uitkering te controleren. Voor de cliënt is dit artikel 17 Wwb, voor de werkgever is dit artikel 63 Wwb en voor instanties is dit artikel 64 Wwb. Aan de inlichtingenverplichting van de bijstandscliënt, voegt het toezichthouderschap niets toe. Maar ten opzichte van de werkgever en andere derden zijn de toezichtsbevoegdheden een uitbreiding van de controlemogelijkheden binnen de Wwb. Daar waar de inlichtingenverplichting op basis van de Wwb ophoudt, gaan de toezichtsbevoegdheden verder.

Inlichtingenverplichting werkgever (artikel 63 Wwb)

De inlichtingenverplichting van de (eventuele) werkgever is gebaseerd op artikel 63 Wwb. Daarin staat de de werkgever verplicht is desgevraagd inlichtingen te verstrekken omtrent feiten en omstandigheden die noodzakelijk zijn om het recht op bijstand van de werknemer vast te kunnen stellen. Het gaat hierbij echter alleen om de inkomsten van de bijstandsgerechtigde. De toezichtsbevoegdheden geven hierop een aanvulling. Op grond van artikel 5:16 jo artikel 5:17 Awb kan de toezichthouder Wwb van de werkgever ook inlichtingen vorderen met betrekking tot het aantal gewerkte uren, de werktijden, de urenstaat, het bankrekeningnummer waarop het loon is gestort, enzovoorts.

Inlichtingenverplichting instanties (artikel 64 Wwb)

De inlichtingenverplichting van andere derden is gebaseerd op artikel 64, eerste en vierde lid, Wwb. Daarin staat limitatief vermeld welke instanties kosteloos verplicht zijn desgevraagd inlichtingen te verstrekken. Het gaat hierbij om onder meer andere gemeenten, het UWV, de Sociale Verkeersbank (SVB), de belastingdienst, het College van Zorgverzekeringen, pensioenfondsen, Kamers van Koophandel, woningbouwverenigingen, kamerverhuurders, energie- en waterleveranciers. Zoals vermeld is dit een limitatief aantal instanties. Waar artikel 64 Wwb stopt, gaat artikel 5:16 Awb verder. Artikel 5:16 Awb geeft de toezichthouder Wwb de bevoegdheid om van *alle andere derden* inlichtingen te vorderen, voor zover dit redelijkerwijs noodzakelijk is voor het vaststellen van de rechtmatigheid van een uitkering. In het kader van controle op de rechtmatige verstrekking van een bijstandsuitkering, kan hierbij gedacht worden aan inlichtingen die gevorderd kunnen worden van verzekeringsmaatschappijen (autobezit), financiële instellingen (bankrekeningen), marktplaats.nl (inkomsten), internetproviders,

telefoonmaatschappijen, verkoopnota's van bedrijven, enzovoorts. Ook geeft dit artikel de bevoegdheid om op locatie getuigen te verhoren.

6.3.2 Toezichtsbevoegdheden als aanvulling op de identificatieverplichting

In artikel 17, vierde lid, Wwb staat de bevoegdheid om van eenieder inzage te vorderen in zijn identiteitsbewijs, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitvoering van de Wwb. De toezichtsbevoegdheden gaan een stapje verder. In artikel 5:16a Awb staat dat een toezichthouder bevoegd is inzage te vorderen in een identiteitsbewijs. Dit artikel is van toepassing op een ieder, dus ook van een derde, die geen Wwb-uitkering ontvangt. Op basis van dit artikel is het mogelijk om bij werkplekcontroles inzage het identiteitsbewijs te vorderen van alle aanwezigen.

Voorbeeld:

Tijdens een werkplekcontrole tezamen met de Arbeidsinspectie, het UWV en de Belastingdienst wordt een wokrestaurant gecontroleerd. Er zijn acht koks aan het werk. Hiervan mag de toezichthouder de identiteit vragen. Later blijkt dat vier van de koks een bijstandsuitkering ontvangen vanuit een andere gemeente. De sociaal rechercheur (zonder toezichtsbevoegdheden) mag wel mee met multidisciplinaire controles maar hij mag pas optreden wanneer het een verdachte betreft.

De toezichthouder Wwb dient er zich steeds bewust van te zijn waarop zijn bevoegdheid tot inzage in een identiteitsbewijs is gebaseerd.

Vraag:

Bij een huisbezoek staat u te praten met de bijstandgerechtigde. Dan komt uit de badkamer een andere persoon met een badjas aan en een handdoek op zijn hoofd, klaarblijkelijk net uit de douche. Op basis van welke bevoegdheid mag u inzage vorderen in het identiteitsbewijs?

Antwoord:

niet op basis van artikel 5:16a Awb, want er is een minder ingrijpende bevoegdheid voor handen: artikel 17, vierde lid Wwb. Mocht er geen medewerking worden verleend, kan alsnog worden overgegaan tot de toezichtsbevoegdheden (wel identificeren als toezichthouder) om inzage af te dwingen.

6.3.3 Toezichtsbevoegdheid als verruiming van de controlebevoegdheid: betreden van plaatsen

Een bevoegdheid die niet terug te vinden is in de Wwb, is de bevoegdheid elke plaats te betreden, met uitzondering van de woning zonder toestemming. Een toezichthouder Wwb mag in het kader van controles (besloten) bedrijfslocaties betreden (horeca, garages, landbouwbedrijven, et cetera), ook als daarvoor geen toestemming wordt verleend. Op basis van deze bevoegdheid kan de toezichthouder zelfstandig werkplekcontroles instellen en is een duidelijke wettelijke basis gecreëerd voor deelname aan interdisciplinaire werkplekcontroles (bijvoorbeeld in samenwerking met de Belastingdienst en de Arbeidsinspectie).

6.4 Toezicht in het strafrecht

De controlebevoegdheden uit de Wwb en de toezichtsbevoegdheden uit de Awb kunnen ook worden toegepast in het strafrechtelijk onderzoeksgebied. Ten aanzien van de bijstandsccliënt (verdachte) kunnen deze bevoegdheden niet worden ingezet. In het strafrecht geldt immers geen inlichtingenverplichting voor de verdachte. Maar ten opzichte van *derden* kunnen deze bevoegdheden wel degelijk worden toegepast.

Een sociaal rechercheur kan ook in een strafrechtelijk onderzoek op grond van de artikelen 63 en 64 Wwb inlichtingen vorderen van derden. Als de sociaal rechercheur tevens toezichtsbevoegdheden heeft, kan hij op grond van artikel 5:16 Awb inlichtingen vorderen van *alle derden*. Hiervoor hoeft hij geen toestemming te hebben van de Officier van Justitie.

6.5 (Drie)dubbele pettenproblematiek van de sociaal rechercheur

Een sociaal rechercheur met toezichtsbevoegdheden heeft te maken met drie verschillende gebieden waaraan hij zijn bevoegdheden ontleent. In het bestuursrecht zijn er de bevoegdheden uit de Wwb en de Awb en daarnaast ontleent hij in een strafrechtelijk onderzoek zijn bevoegdheden aan het strafrecht. Hij is zowel controleur, als toezichthouder als buitengewoon opsporingsambtenaar.

Hierdoor bestaat het gevaar van driedubbele pettenproblematiek: het door elkaar gebruiken van opsporings- en administratieve bevoegdheden.

Ieder rechtsgebied kent zijn eigen bevoegdheden en verplichtingen. Soms staat de verplichting uit het ene gebied haaks op een recht uit het andere gebied. Voortdurend dient de sociaal rechercheur zich bewust te zijn van het onderzoeksgebied waarin hij opereert. De verschillende bevoegdheden mogen in beginsel slechts gehanteerd worden voor het specifieke doel waarvoor de wetgever ze heeft toegekend.

6.6 Formele procedures

Het aanstellen van toezichthouders Wwb is vrij eenvoudig. Het College van Burgemeester en Wethouders van de betreffende gemeente kan toezichthouders Wwb aanstellen. De bevoegdheden van de toezichthouder zijn een uitbreiding van de reeds bestaande bevoegdheden. Een gemeente kan daarvoor in principe elke medewerker van de directie Sociale Zaken en Werkgelegenheid aanwijzen die belast is met onderzoek naar de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen. Dit kan zowel individueel als categoriaal. Bij categoriale aanwijzing kan de gemeente toezichthouders Wwb aanwijzen op functie. Categoriele aanwijzing heeft als voordeel dat voor personeelwisselingen niet steeds opnieuw de formele procedure van aanwijzing via de gemeenteraad hoeft plaats te vinden.

publicatie

Artikel 3:42 Awb is van toepassing op het besluit tot aanwijzing van toezichthouders. Dit artikel regelt de bekendmaking van het besluit tot aanstellen van toezichthouders in een dag- nieuws- of huis-aan-huisblad. Wanneer bewijs is verkregen op basis van toezichtsbevoegdheden, zal dit niet worden toegelaten door de rechter, wanneer er geen publicatie van de aanstelling heeft plaatsgevonden.

identificatie

Toezichthouders zijn op basis van artikel 5:20 Awb verplicht bij de uitoefening van hun bevoegdheden een legitimatiebewijs bij zich te dragen. Hierop staat onder andere voor

welke wettelijke regelingen er toezichtsbevoegdheden zijn toegekend. Zonder dit legitimatiebewijs mogen de toezichtsbevoegdheden niet worden uitgeoefend.

Kosten

Voor de implementatie van toezichthouders dienen kosten te worden gemaakt. Dit betreft echter alleen de opleidingskosten. In de meeste gemeenten zijn budgetten beschikbaar voor verbetering van de kennis van haar medewerkers. Daarbuiten hoeven geen extra kosten te worden gemaakt. De toezichtsbevoegdheden kunnen immers worden toegewezen aan reeds bestaande functies.

6.7 Samenvatting

In het bestuursrecht is de bevoegdheid om inlichtingen te vorderen ter controle van de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen terug te vinden in de artikelen 17, 53, 63 en 64 Wwb. Het verlenen van de status van toezichthouder Wwb geeft een aanvulling op en een verruiming van de mogelijkheden binnen de controlesfeer.

De sociaal rechercheur die zowel in het bestuursrecht als in het strafrecht bevoegdheden heeft, loopt bij de overgang van het ene onderzoeksgebied naar het andere onderzoeksgebied het risico dat hij verkeerde bevoegdheden gebruikt. Hij dient zich steeds bewust te zijn in welk onderzoeksgebied hij werkzaam is.

HOOFDSTUK 7 RECHTSBESCHERMING VAN DE CLIËNT

7.1 Inleiding

De toezichtsbevoegdheden kunnen een diepgaande inbreuk maken op iemands privacy. Verschillende wet- en regelgeving bieden de bijstandsccliënt waarborgen voor een zorgvuldig overheidsoptreden. De toezichthouder Wwb dient zich bij het toepassen van zijn bevoegdheden steeds bewust op basis van welke wet- en regelgeving hij zijn bevoegdheden uitoefent. In dit hoofdstuk wordt in hoofdlijnen een schets gegeven van de relevante wet- en regelgeving in het kader van de privacy van de persoon jegens wie toezichtsbevoegdheden worden toegepast.

7.2 EVRM en Grondwet¹⁴

De belangrijkste artikelen die het recht op privacy beschermen, zijn terug te vinden in artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) en in artikel 10 van de Grondwet (Gw). Voor de duidelijkheid worden beide artikelen hieronder vermeld.

Artikel 8 EVRM – Recht op eerbiediging van privéleven, familie- en gezinsleven

1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.
2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Artikel 10 Grondwet

1. Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.
2. De wet stelt regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens.
3. De wet stelt regels inzake de aanspraken van personen op kennisneming van over hen vastgelegde gegevens en van het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op verbetering van zodanige gegevens.

Betekenis artikelen

Artikel 8 EVRM beschrijft het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Dit wordt gezien als essentiële voorwaarde voor een menswaardig bestaan en moet daarom als een van de grondslagen van onze rechtsorde dienen. De Grondwet kent in artikel 10 een vergelijkbare bepaling.

Artikel 8 lid 2 EVRM stelt de volgende eisen, wil een inbreuk op het recht op privacy rechtmatig zijn:

1. het moet zijn voorzien bij de wet en
2. noodzakelijk in een democratische samenleving in het belang van één van de genoemde doelcriteria.

¹⁴ Interventieteam: Kijken en bekeken worden, 2011 p. 19-20.

Voor het toepassen van zijn toezichtsbevoegdheden dient de toezichthouder Wwb met name rekening te houden met het tweede criterium, het zogenaamde noodzakelijkheidsvereiste of evenredigheidsbeginsel. Dit vereiste kent twee toetsen:

1. Toetsing aan het proportionaliteitsbeginsel. Dit wil zeggen dat moet worden getoetst of het gebruikte middel (bevoegdheid) in verhouding staan tot het doel dat men wil bereiken.
2. Toetsing aan het subsidiariteitsbeginsel. Dit wil zeggen dat moet worden getoetst of het doel niet op een minder ingrijpende wijze kan worden bereikt bijvoorbeeld door koppeling van bestanden of administratief dossieronderzoek.

7.3 Algemene wet bestuursrecht¹⁵

In afdeling 5.2 Awb, 'toezicht op de naleving', zijn een aantal specifieke regels opgenomen ter bescherming van de rechtspositie van de burger:

- De toezichthouder zal zich ingevolge artikel 5:12 Awb in ieder geval moeten legitimeren voordat hij van zijn omvangrijke en ingrijpende machtsmiddelen gebruik maakt.
- Het noodzakelijkheidsvereiste uit artikel 8 lid 2 EVRM is expliciet opgenomen in afdeling 5.2 Awb 'toezicht op de naleving.' Artikel 5:13 Awb: 'Een toezichthouder maakt van zijn bevoegdheden slechts gebruik voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.'

Zo mag op grond van het evenredigheidsbeginsel uit artikel 5:13 Awb de bevoegdheid om plaatsen te betreden niet worden uitgeoefend om 'inkijkoperaties' uit te voeren, dat wil zeggen operaties waarvan betrokkenen niet op de hoogte zijn. De uitoefening van deze bevoegdheid mag niet zover gaan dat plaatsen worden doorzocht. Ook de bevoegdheden om zaken en vervoermiddelen te onderzoeken (artikel 5:18 Awb en artikel 5:19 Awb) mogen niet worden opgevat als bevoegdheden om die zaken tevens te doorzoeken. Doorzoeken is een activiteit die wordt verricht om zaken op te sporen waarvan op het moment van doorzoeken nog niet vast staat waar deze zich bevinden. Het impliceert een omvattendheid en een zekere willekeur. Bij het onderzoeken gaat het om controle van zaken waarvan wel bekend is waar ze zich bevinden.¹⁶ Voor het doorzoeken van plaatsen is – ook als het niet om een woning gaat – een afzonderlijke wettelijke grondslag vereist. De wetgever acht deze alleen in het strafrecht gepast.¹⁷

7.4 Algemene beginselen van behoorlijk bestuur (a.b.b.b.)

De a.b.b.b. zijn van toepassing op elk overheidsoptreden. Deze rechtsbeginselen zijn een gedragscode voor de overheid waaraan moet worden voldaan, wil er sprake zijn van behoorlijk bestuur. Er vindt een rechterlijke toetsing plaats op de rechtmatigheid en behoorlijkheid van overheidsoptreden.

Een aantal a.b.b.b. die in het bijzonder van belang zijn bij het toepassen van de toezichtsbevoegdheden worden hier toegelicht.

¹⁵ Damen e.a. 2005, p. 630.

¹⁶ PG Awb III, p. 349-350.

¹⁷ TK 1995-1996, 24617, nr. 3, p. 8.

Het zorgvuldigheidsbeginsel

Een onderzoek moet zorgvuldig gedaan worden. Alle feiten en belangen moeten worden afgewogen. Hier hoort ook correcte bejegening van de burger toe. Zo moet er in het kader van bewijsvorming ook aandacht worden besteed aan voor de burger ontlastend bewijs.

Fair-playbeginsel

Een overheidsambtenaar moet zonder vooringenomenheid zijn onderzoek doen. De vergaarde objectieve bewijslast bepaalt of er fraude is gepleegd. Dit beginsel bepaalt ook dat het onderzoek transparant en inzichtelijk moet zijn. Voor de controle op bijstandsfraude betekent dit onder meer dat de cliënt achteraf op de hoogte moet worden gesteld van het feit dat er onderzoek naar hem is gedaan.

Het motiveringsbeginsel

Wanneer bij controle op de rechtmatige verstrekking van een bijstandsuitkering fraude wordt geconstateerd, zal de onderzoeker zijn besluit goed moeten motiveren. De feiten moeten kloppen en de motivering moet logisch en begrijpelijk zijn. De controleur moet aangeven op grond van welke bevoegdheden hij welke bewijsmiddelen heeft vergaard.

Verbod van détournement de pouvoir

De controlerend ambtenaar mag zijn bevoegdheden alleen gebruiken voor het doel waarvoor die bevoegdheid is gegeven. Een toezichthouder Wwb mag deze bevoegdheden niet toepassen voor controle van bouwregelgeving.

Evenredigheidsbeginsel

Dit beginsel wordt expliciet genoemd in artikel 5:13 Awb. Uit het evenredigheidsbeginsel vloeit voort dat een toezichthouder slechts van zijn bevoegdheden gebruik mag maken voor zover dat voor betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot het doel. Een toezichthouder Wwb dient de minst ingrijpende handelwijze te kiezen (subsidiariteit) en het doel dient het middel te kunnen rechtvaardigen (proportionaliteit). Wanneer hij informatie kan verkrijgen via de inlichtingenverplichting in de Wwb, dan mogen geen toezichtsbevoegdheden worden toegepast.

Rechtszekerheidsbeginsel

Een bijstandscliënt dient in kennis te worden gesteld van zijn rechten en plichten. Zo heeft hij op bestuursrechtelijk onderzoeksgebied een inlichtingenverplichting, maar bij onderzoek in het strafrechtelijk gebied moet hij erop gewezen worden dat hij zwijgrecht heeft. Om rechtmatig aan informatie te komen moet een controleur zich altijd afvragen op elke grond hij de informatie vraagt en op basis van welke bevoegdheden.

7.5 Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp)

Bij het vorderen van inlichtingen van derden (artikel 5:16 Awb) is de Wet bescherming persoonsgegevens van belang. Volgens deze wet mogen gegevens niet zomaar aan derden worden verstrekt. Instanties en andere derden hebben ten opzichte van hun cliënten een geheimhoudingsplicht met betrekking tot het verstrekken van deze gegevens. Deze geheimhoudingsplicht is terug te vinden in artikel 12, tweede lid, Wbp.

In artikel 12 Wbp staat echter ook dat deze geheimhoudingsplicht niet geldt voor zover enig wettelijk voorschrift hen tot mededeling verplicht.

In artikel 43 Wbp staat het bedoelde wettelijke voorschrift: De verantwoordelijke kan de artikelen 9, eerste lid, 30, 33, 34 en 35 Wbp buiten toepassing laten voor zover dit in het belang is van:

- Artikel 43, lid b Wbp: de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten;
- Artikel 43, lid c Wbp: gewichtige economische en financiële belangen van de staat en andere openbare lichamen.

Wanneer een toezichthouder Wwb, in het kader van controle op de rechtmatige verstrekking van een bijstandsuitkering, inlichtingen vordert van een derde, niet genoemd in artikel 64 Wwb, dan kan deze derde zich op grond van artikel 12 jo 43 c/d Wbp niet beroepen op zijn geheimhoudingsplicht, en dient hij de gewenste gegevens te verstrekken.

De in artikel 43 Wbp opgenomen verwijzing naar artikel 30 Wbp betreft de melding voorafgaand aan de gegevensverstrekking aan het College bescherming persoonsgegevens (Cbp). In het kader van controle en opsporing van bijstandsfraude hoeft voor het verstrekken van gegevens vooraf geen toestemming te worden verkregen van het Cbp. Voorafgaande toestemming zou efficiënte controle en opsporing in de weg staan.

Het artikel 43 Wbp ontslaat de verwerker van de gegevens tevens van zijn verplichting om aan betrokkene inzage te geven in zijn eigen dossier. Voor een onderzoek is dit van groot belang, omdat een betrokkene hiermee geen inzage kan vorderen tijdens een onderzoek naar hem.

7.6 Samenvatting

Bij het toepassen van toezichtsbevoegdheden maakt de toezichthouder Wwb inbreuk op de privacy van een bijstandsgerechtigde. Dit mag zolang daarvoor een wettelijke basis bestaat (artikel 8 EVRM en artikel 10 Gw). De wettelijke basis voor het vorderen van inlichtingen van derden is terug te vinden in artikel 43 onder b, c Wbp. Daarnaast dient voor de toepassing van de toezichtsbevoegdheden Wwb altijd rekening te worden gehouden met de a.b.b.b. en daarbij in het bijzonder met het evenredigheidsbeginsel.

HOOFDSTUK 8 TOEZICHTHOUDERS AAN HET WOORD

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen de ervaringsdeskundigen aan het woord. Per e-mail is aan handhavingsspecialisten een vragenlijst toegestuurd waarin onder andere is gevraagd naar de ervaringen op het gebied van de toezichthoudende bevoegdheden en de invloed van het toezichthouderschap Wwb op de handhaving van bijstandswetten. De vragenlijst is tot stand gekomen in overleg met de gemeente Breda en bevat de vragen waarop zij een antwoord wenst te hebben.

8.2 Opzet van het onderzoek

Vanaf 1 januari 2008 hebben gemeenten de mogelijkheid om toezichthouders aan te stellen voor de controle op de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen. De gemeente Breda heeft geen toezichthouders Wwb aangesteld. Nu, zo'n drie jaar later, vraagt de gemeente Breda zich af of deze toezichthouders Wwb een toegevoegde waarde hebben bij de handhaving van bijstandsuitkeringen.

Kern van het onderzoek is te achterhalen wat er door de introductie van de toezichthouder Wwb is veranderd bij de handhaving van bijstandsuitkeringen. De volgende onderzoeksvragen staan in dit onderzoek centraal:

- Zijn de toezichtsbevoegdheden een toegevoegde waarde voor het handhaven van bijstandsuitkeringen?
- Zo ja, welke onderzoeksbevoegdheden worden het meest toegepast? Zo nee, waarom niet?
- Is door de komst van de toezichthouder Wwb het aantal bestuursrechtelijke onderzoeken toegenomen en het aantal strafrechtelijke onderzoeken afgenomen?
- Hebben de toezichtsbevoegdheden invloed op de hoogte van de terugvorderingsbedragen?
- Is er in de dagelijkse controle- en opsporingspraktijk iets veranderd door de introductie van de toezichthouder?
- Is het voor sociaal rechercheurs, tevens toezichthouders, lastiger geworden om de sfeerovergang juist toe te passen, nu er sprake van drie dubbele petten?
-

Gezien deze onderzoeksvragen is ervoor gekozen om een kwalitatief onderzoek te doen naar de ervaringen van toezichthouders Wwb. Aan de hand van de ervaringen van de respondenten wordt een antwoord gegeven op bovengenoemde onderzoeksvragen

8.3 Bronnen

Bij het verzamelen van informatie voor het onderzoek zijn twee bronnen gebruikt:

1. Er is contact opgenomen met handhavingsafdelingen van de 30 grootste gemeenten van Nederland. In 23 van deze grootste gemeenten wordt gebruik gemaakt van toezichthouders Wwb. Aan hen is een vragenlijst toegestuurd, waarop 17 inhoudelijke reacties zijn gekomen.
2. Er is gebruik gemaakt van het landelijk netwerk van de Stichting Landelijk Contact Sociaal Rechercheurs. De vragenlijst is door de voorzitter van de stichting uitgezet naar de provincies en de collega's in de regio. Uit deze bron zijn 18 reacties ontvangen, van kleinere

gemeenten, intergemeentelijke sociale diensten en regionale samenwerkingsverbanden die ervaring hebben met de toezichthoudende bevoegdheden.

De respondenten zijn leidinggevend/afdelingshoofden, sociaal rechercheurs (tevens toezichthouders), fraudepreventiemedewerkers, controleambtenaren en kwaliteitsmedewerkers. Deze respondenten hebben vanuit hun functie allen een goed beeld van de dagelijkse praktijk met betrekking tot de werkzaamheden van de toezichthouder Wwb.

In bijlage 5 is de respons op de vragenlijst na te lezen. Op verzoek van verschillende respondenten is deze geanonimiseerd.

8.4 Cijfers

Tijdens het onderzoek is gebleken dat er geen cijfers zijn met betrekking tot het onderwerp toezichthouder Wwb. Er is geen registratie van het aantal toezichthouders Wwb dat is aangesteld. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat zij categoriaal kunnen worden aangewezen, dus per functiegroep. Ook is er geen landelijke registratie van gemeenten die toezichthouders Wwb hebben aangesteld, danwel via samenwerkingsverbanden gebruik maakt van toezichthouders Wwb. Het is vrij nieuwe materie, waarnaar nog nauwelijks onderzoek is gedaan.

Er is vastgesteld dat in 23 van de 30 grootste gemeenten in Nederland toezichthouders Wwb werkzaam zijn (76%). In twee gemeenten zijn de formele procedures omtrent de aanstelling van toezichthouders Wwb nog niet afgerond. Vijf van de 30 grootste gemeenten in Nederland maakt geen gebruik van toezichthouders Wwb. In tabel 2 wordt hiervan een overzicht gegeven.

<i>Gemeente</i>	<i>Inwoners (31-12-2010)</i>	<i>TH</i>	<i>Gemeente</i>	<i>Inwoners (31-12-2010)</i>	<i>TH</i>
Amsterdam	780.152	+	Amersfoort	146.571	+
Rotterdam	610.174	+	Haarlemmermeer	143.364	+
Den Haag	494.898	-	's-Hertogenbosch	140.790	+
Utrecht	311.254	+	Zoetermeer	121.840	+
Eindhoven	215.986	+	Zwolle	120.343	+
Tilburg	206.175	+	Maastricht	119.658	+
Almere	190.699	+	Dordrecht	118.811	+
Groningen	190.148	+	Leiden	117.916	+
Breda	174.544	-	Emmen	109.256	+
Nijmegen	164.165	+	Ede	108.249	+
Enschede	157.797	+	Westland	99.791	-
Apeldoorn	156.196	+	Venlo	99.773	-
Haarlem	150.611	+	Deventer	98.773	+
Arnhem	148.047	+/-	Delft	97.588	-
Zaanstad	146.904	+	Sittard-Geleen	94.805	+/-

Tabel 2: de dertig grootste gemeenten in Nederland

TH = Toezichthouders,

+ = toezichthouders aangesteld, - = geen toezichthouders aangesteld,

+/- = de formele procedures zijn nog niet doorlopen.

Landelijke cijfers zijn niet eenvoudig te produceren. Op basis van de informatie van respondenten en onderzoek via internet (aanwijzing dient gepubliceerd te worden conform art. 3:42 Awb) is van iets meer dan 40% van de Nederlandse gemeenten met zekerheid vastgesteld dat zij gebruik maakt van toezichthouders Wwb. Dit cijfer is slechts een indicatie omdat de publicaties niet eenvoudig zijn terug te vinden. In bijlage 4 is een complete lijst van Nederlandse gemeenten bijgevoegd, waarbij is aangegeven of zij, voor zover bekend, gebruik maken van toezichthouders Wwb.

8.5 Het onderzoek

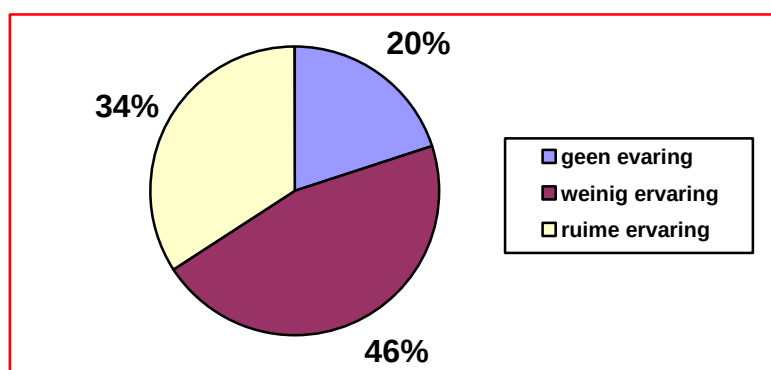
Van 35 respondenten zijn reacties gekomen op de hen toegestuurde vragenlijst. Het betreft 17 reacties uit de grote gemeenten en 18 reacties afkomstig uit kleinere gemeenten. Uit het onderzoek blijkt dat de ervaringen met het toezichthouderschap Wwb van respondenten uit kleinere gemeenten niet verschilt van de ervaringen hiermee in de grote gemeenten.

Aan de hand van de toegestuurde vragenlijst is een antwoord verkregen op de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn de toezichtsbevoegdheden een toegevoegde waarde voor het handhaven van bijstandsuitkeringen?
- Zo ja, welke onderzoeksbevoegdheden worden het meest toegepast? Zo nee, waarom niet?
- Is door de komst van de toezichthouder Wwb het aantal bestuursrechtelijke onderzoeken toegenomen en het aantal strafrechtelijke onderzoeken afgenomen?
- Hebben de ruimere mogelijkheden tot handhaving een invloed op de hoogte van de terugvorderingsbedragen?
- Is er in de dagelijkse controle- en opsporingspraktijk iets veranderd door de introductie van de toezichthouder?
- Is het voor sociaal rechercheurs, tevens toezichthouders, lastiger geworden om de sfeerovergang juist toe te passen, nu er sprake van drie dubbele petten?

Ervaring met de toezichtsbevoegdheden

Met het invoeren van het toezichthouderschap Wwb zijn de mogelijkheden van controle op de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen verruimd. Een ruime meerderheid van de respondenten (68%) geeft aan dit als positief te ervaren. Desondanks wordt er in de meerderheid van de responsgemeenten (66%) weinig tot geen gebruik gemaakt van de toezichtsbevoegdheden. In figuur 4 wordt hiervan een beeld gegeven.

grafiek 1: ervaring met de toezichtsbevoegdheden Wwb.

Weinig tot geen ervaring

Uit het onderzoek komt naar voren dat in 46% van de respondentgemeenten weinig gebruik wordt gemaakt van de toezichtsbevoegdheden. In 20% van de respondentgemeenten is (nog) geen ervaring opgedaan met de toezichtsbevoegdheden. Er zijn verschillende verklaringen gegeven voor het feit dat de toezichtsbevoegdheden weinig tot niet gebruikt worden:

- De Wwb biedt voldoende bevoegdheden om informatie te verkrijgen;
- Er doen zich weinig situaties voor die zich ervoor lenen;
- Er wordt zeer zorgvuldig omgegaan met de bevoegdheden. Vooraf wordt overleg gevoerd met een teamleider of kwaliteitsmedewerker.
- Onvoldoende bekendheid met de mogelijkheden van de toezichtsbevoegdheden.

Ondanks het feit dat in iets minder dan de helft van de responsgemeenten weinig gebruik wordt gemaakt van de toezichtsbevoegdheden, worden de mogelijkheden van het toezichthouderschap ook door hen als positief ervaren. Enkele reacties:

“Het is een steun in de rug om, wanneer het nodig is, niet met lege handen te staan maar van een bevoegdheid gebruik te kunnen maken. Voordat het toezichthouderschap er was, kon alleen de Wwb gebruikt worden en wanneer dat niet werkte waren de mogelijkheden eigenlijk op.”

“Tot nu toe heb ik niet veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden, echter ik heb de bevoegdheden al wel enkele keren achter de hand gehouden”, waarbij ik ze uiteindelijk niet nodig had, omdat ik de benodigde stukken verkreeg op basis van de Wwb. Dus in het kader van proportionaliteit heb ik de bevoegdheden toen niet gebruikt. Had men echter niet meegewerkt, dan had ik de stukken toch kunnen verkrijgen door de TH bevoegdheden, in plaats van dat je met een kluitje het riet wordt ingestuurd.”

“Het enkele feit dat ik mij als toezichthouder kenbaar maak, geeft voldoende medewerking”.

Ruime ervaring

In 34% van de respondentgemeente wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de toezichthoudende bevoegdheden. Zij zijn unaniem enthousiast over de mogelijkheden die het toezichthouderschap te bieden heeft in het kader van controle op de bijstandsuitkeringen.

Enkele respondenten geven aan dat het in het begin nog onwennig is geweest, maar dat langzamerhand de mogelijkheden van de toezichthouder beter in beeld komen, en steeds vaker worden gebruikt. Verder wordt aangegeven dat het toezichthouderschap voorziet in een lacune tussen controle en opsporing.

Welke onderzoeksbevoegdheden worden het meest toegepast?

De respondenten die gebruik maken van de toezichtsbevoegdheden Wwb geven aan dat de bevoegdheid om inlichtingen te vorderen van derden, niet genoemd in de artikelen 63 en 64 Wwb, en de bevoegdheid om plaatsen te betreden in het kader van werkplekcontroles het meest wordt toegepast. Bij werkplekcontroles wordt ook gebruikt gemaakt van de bevoegdheid om identiteitsbewijzen in te zien.

Inlichtingen vorderen (artikel 5:16 Awb en 5:17 Awb)

De artikelen 5:16 Awb en 5:17 Awb zijn een uitbreiding van de bevoegdheid om inlichtingen te vorderen van derden. In artikel 64 Wwb staat een limitatief aantal instanties genoemd, maar op basis van de toezichtsbevoegdheid kan van alle andere derden inlichtingen worden gevorderd.

De respondenten die daadwerkelijk gebruik maken van hun toezichtsbevoegdheden geven allen aan dat de bevoegdheid om inlichtingen te vorderen van derden door hen in meerdere of mindere mate wordt toegepast. Door de respondenten zijn onder andere genoemd: verzekeringsmaatschappijen, autogarages, reisbureaus, meubel- en elektronicazaken, marktplaats.nl, financiële instellingen, makelaars, verkoopnota's van bedrijven, chipkaarten bij NS en inzage in de administratie van de werkgever. Tevens is genoemd het vorderen van inlichtingen met betrekking tot de partner, niet zijnde een Wwb-gerechtigde.

“Heb er erg aan moeten wennen, schrok ook wel van wat allemaal mag en welke informatie ik allemaal kan achterhalen. Maakt me wel bewuster van zorgvuldig onderzoek doen, helder rapporteren en integriteit.”

Het is de ervaring van de meerderheid van respondenten dat de controlemogelijkheden op het gebied van het vorderen van gegevens van derden, niet genoemd in de artikelen 63 en 64 Wwb, een verruiming en goede aanvulling zijn op de bestaande controlebevoegdheden.

Plaatsen betreden (artikel 5:15 Awb)

Het betreden van plaatsen is nog geen gemeengoed onder de responsgemeenten. In slechts 25% van de responsgemeenten wordt gebruik gemaakt van deze bevoegdheid. Op basis van dit artikel kunnen werkplekcontroles plaatsvinden, themaonderzoeken en controles in multidisciplinair verband. Door respondenten genoemde plaatsen zijn particuliere terreinen, erven, campings, coffeeshops, horecabedrijven, naaiateliers, schoonmaakbedrijven, kinderopvang en garages.

Inzage vorderen van een identiteitsbewijs (5:16a Awb)

De bevoegdheid om inzage in een identiteitsbewijs te vorderen wordt eveneens in 25% van de responsgemeenten toegepast, vaak in combinatie met het betreden van plaatsen in het kader van werkplekcontroles.

Registratie

Registratie van de gebruikte toezichtsbevoegdheden vindt plaats in rapportages of in processen-verbaal. Slechts één respondentgemeente geeft aan dat het gebruik van de bevoegdheden apart worden geregistreerd.

Wat is er door de komst van het toezichthouderschap Wwb verandert in de dagelijkse handhavingspraktijk?

Er zijn door de respondenten meerdere zaken aangegeven die door hen als een positieve verandering worden beoordeeld.

1. De belangrijkste verandering is wel dat er meer mogelijkheden zijn om inlichtingen te vorderen van derden niet genoemd in artikel 64 Wwb. Er kunnen in het controletraject meer feiten en bewijzen worden vergaard, waardoor de toezichthouder sterker in zijn schoenen staat bij confrontatie met de bijstandsklant.

“Extra info kunnen vergaren is gewoon een enorm pre.”

2. Met de toezichthoudende bevoegdheden is men niet meer afhankelijk van anderen voor wat betreft het binnentreden en vorderen van gegevens, maar kan er zelfstandig onderzoek worden gedaan, wat de snelheid van het onderzoek bevordert.
3. Door het toezichthouderschap is het nu mogelijk om plaatsen betreden en deel nemen aan multidisciplinaire werkplekcontroles.
4. Door het toezichthouderschap wordt nog beter wordt nagedacht over de verschillende bevoegdheden (in de controle- toezicht- en opsporingssfeer) die ingezet kunnen worden om een fraudezaak tot oplossing te kunnen brengen.

Wat is het voordeel van bewijsvergaring op basis van het toezichthouderschap in vergelijking met bewijsvergaring op basis van het strafrecht?

De bevoegdheden van de toezichthouder Wwb die werkzaam is in het bestuursrecht en de bevoegdheden van de sociaal rechercheur die werkzaam is in het strafrecht, zijn vergelijkbaar waar het vorderen van inlichtingen betreft.

Het verschil in beide onderzoeksbevoegdheden zit in het feit dat de toezichthouder voor het toepassen van deze bevoegdheid geen toestemming nodig heeft van de Officier van Justitie, en de sociaal rechercheur wel.

Echter, de toezichtsbevoegdheden kunnen ook worden toegepast in het strafrechtelijk onderzoeksgebied:

Ten opzichte van de *bijstandsccliënt* dient een sociaal rechercheur die opsporing verricht in het strafrecht de aan de bijstandsccliënt (verdachte) toekomende waarborgen in acht te nemen. Hiermee wordt in het bijzonder bedoeld op de cautieplicht en het zwijgrecht. Maar de bevoegdheid om inlichtingen te vorderen van *derden* op grond van de Wwb en de Awb kan ook in het strafrecht worden toegepast.

Tegenover derden kan een sociaal rechercheur ook in het strafrecht op grond van de artikelen 63 en 64 Wwb inlichtingen vorderen. Als toezichthouder Wwb kan hij deze bevoegdheid op grond van artikel 5:16 Awb zelfs toepassen ten opzichte van *alle derden*. Daarvoor heeft hij derhalve ook in het strafrecht niet de toestemming van de Officier van Justitie nodig.

Uit de respons blijkt dat 49% van de respondenten niet op de hoogte is van de mogelijkheid om toezichtsbevoegdheden in te zetten in het strafrecht.

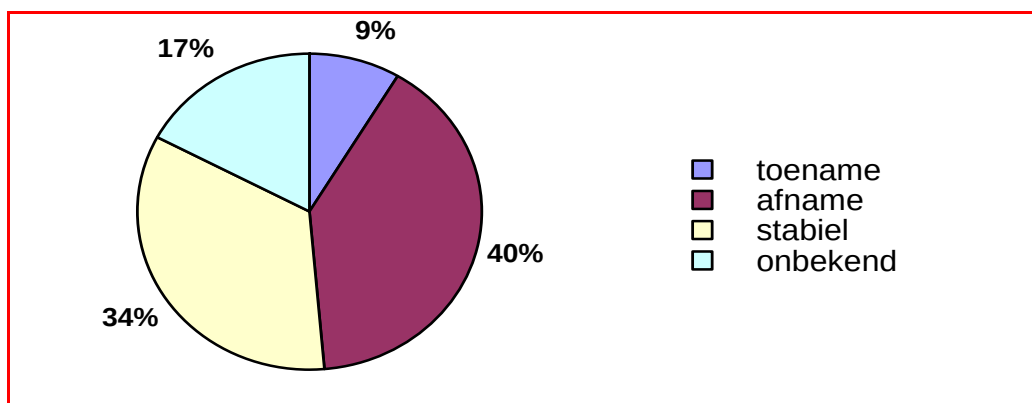
Uit het onderzoek blijkt verder dat slechts in 23% van de gemeenten daadwerkelijk gebruik wordt gemaakt van de toezichtsbevoegdheden in het strafrecht.

Het gebruik van toezichtsbevoegdheden in het strafrecht heeft een aantal voordelen. Omdat er voor het vorderen van inlichtingen geen toestemming hoeft te worden gevraagd van de Officier van justitie, werkt dit efficiënter en tijdsbeparend. Het nadeel is dat de kosten niet door Justitie worden betaald.

Maar er zijn natuurlijk bevoegdheden als sociaal rechercheur werkzaam in het strafrecht die blijven bestaan, zoals observatie.

Is door de komst van de toezichthouder Wwb het aantal bestuursrechtelijke onderzoeken toegenomen en het aantal strafrechtelijke onderzoeken afgenomen?

De vraag of strafrechtelijke onderzoeken nog plaatsvinden wordt door de respondenten volmondig met Ja beantwoord. Bepalend voor het instellen van strafrechtelijke onderzoeken is de richtlijn van de procureurs-generaal van het OM. Het al dan niet instellen van een strafrechtelijk onderzoek wordt bepaald door de hoogte van het vermoedelijke benadelingsbedrag. Is dit vermoedelijk hoger dan € 10.000,00 dan dient er een strafrechtelijk onderzoek te worden ingesteld. De toezichtsbevoegdheden zijn niet relevant voor het aantal strafrechtelijke onderzoeken.

Grafiek 2: aantal strafrechtelijke onderzoeken

Bij 40% van de respondentgemeenten loopt het aantal strafrechtelijke onderzoeken de laatste jaren terug. De toezichtsbevoegdheden hebben daarop geen invloed gehad. Deze afname wordt volgens de respondenten verklaard doordat er steeds meer inzage is in bronnen (IB) zodat er dichterbij de bijstandsccliënten kan worden gezeten. Ook wordt aangegeven dat deze terugloop wordt veroorzaakt door de ophoging van de aangiftegrens naar € 10.000,00 waardoor meer onderzoeken in het bestuursrecht worden afgehandeld. Daarnaast wordt een verklaring gegeven in het feit dat er al een aantal jaren nadruk wordt gelegd op fraudepreventie en hoogwaardig handhaven.

Één respondent uitte zich kritisch over deze ontwikkeling:

“Er moet een gezonde mix zijn tussen preventie en repressie. De tendens van de laatste jaren is dat men alles aan de poort wil tegenhouden. Vergeten wordt dat er nog veel klanten zijn die gaan frauderen als ze in de uitkering zitten, vaak geen hercontroles meer of alleen schriftelijk en de dan ontdekte fraudes zijn vaak fors.”

34% van de respondenten geeft aan dat het aantal strafrechtelijke onderzoeken de laatste jaren stabiel is. De respondenten die aangeven met deze cijfers onbekend te zijn (17%), zijn niet werkzaam in het strafrechtelijk gebied.

Één respondent toont een vooruitziende blik:

Wanneer de aangiftegrens nog verder zou worden opgehoogd naar € 25.000,00 kunnen er nauwelijks strafrechtelijke bevoegdheden meer worden toegepast. De aanwijzing van toezichthouders wordt dan noodzakelijk.

Heeft het toezichthouderschap invloed op de hoogte van de terugvorderingsbedragen?

Uit het onderzoek blijkt dat de respondentgemeenten geen cijfers hebben met betrekking tot de effectiviteit van het toezichthouderschap. Er zijn geen cijfers die verband houden met onderzoeken waarbij gebruik is gemaakt van toezichthoudende bevoegdheden. Niet wat betreft het aantal onderzoeken, noch wat betreft de hoogte van de terug te vorderen bedragen.

Is het voor de sociaal rechercheur, tevens toezichthouder, lastiger geworden om de sfeerovergang juist toe te passen, nu er sprake van drie dubbele petten?

Om het probleem van sfeerovergang te voorkomen hebben veel respondentgemeenten een strikte scheiding aangebracht in de functie met toezichthoudende bevoegdheden. In deze gemeenten hebben de sociaal rechercheurs geen toezichtsbevoegdheden, of zij houden zich alleen bezig met opsporingsactiviteiten op strafrechtelijk gebied.

De respondenten die sociaal rechercheur met toezichthoudende bevoegdheden zijn, ervaren de sfeerovergang niet als een probleem. Bestuursrechtelijk onderzoek en strafrechtelijk onderzoek dient strikt gescheiden te worden gehouden. Voor aanvang van het onderzoek dient bepaald te worden welk traject wordt ingezet en bij twijfel wordt er overlegd met de Officier van Justitie.

Als meest ideale situatie wordt gezegd dat een toezichthouder informatie vergaart op basis van inlichtingenplicht en/of toezichthouderschap. Wanneer nodig kan deze informatie volkomen legaal worden overgedragen aan de sociale recherche die een strafrechtelijk onderzoek begint. Zolang er maar zuiver en chronologisch genoteerd wordt wat en wanneer iets heeft plaatsgevonden, en wanneer duidelijk werd dat betrokkene verdachte werd in de zin van strafrecht.

Zoals hierboven reeds is vermeld, blijkt ook uit deze respons dat een groot gedeelte van de respondenten er niet van op de hoogte is dat de toezichtsbevoegdheden ook kunnen worden toegepast in strafrechtelijk onderzoek. Dan gaat het echter alleen om het vorderen van inlichtingen van derden, niet van de bijstandgerechtigde (verdachte).

“Het is zaak de bevoegdheden van controle, toezicht en opsporing goed uit elkaar te houden, en te weten wanneer welke bevoegdheden mogen worden ingezet. Daarvoor zou voor alle medewerkers in deze tak van sport betere opleiding noodzakelijk zijn, maar daarvoor ontbreekt vaak weer tijd en geld bij de gemeente(n). Het risico bestaat dat medewerkers hun boekje te buiten gaan. Goed opleiden en kennis bijhouden is dus noodzakelijk en daarin moet de gemeente faciliteren.”

8.6 Aanstellen functiegroep

Als toezichthouder Wwb kunnen klantmanagers, fraudepreventiemedewerkers en sociaal rechercheurs worden aangesteld. Op twee uitzonderingen na zijn in de respondentgemeenten geen klantmanagers aangesteld als toezichthouder Wwb, maar is gekozen voor handhavingsspecialisten. Een grote respondentgemeente gaf aan dat alleen de ervaren handhavingsspecialisten, langer dan 2 jaar in dienst, actief zijn als toezichthouder. Een andere respondent gaf het volgende aan:

“Ik zou de bevoegdheden van TH alleen willen toekennen sociaal rechercheurs en preventie

bijzondere controle. Niet aan iedere medewerker of consulent. Omdat het toch nog een specifieke aanpak vergt, scholing, formulieren, dit ligt meer bij bijzondere controle en sociale recherche.”

Ook werd er bezorgdheid geuit over de vergaande bevoegdheden van het toezichthouderschap:

“Ik hou mijn hart vast. De bevoegdheden zijn m.i. tamelijk vergaand en worden toegekend aan mensen, die in dat kader geen enkele opleiding behoeven. Aan het opsporingskeukentje van politie en sociale recherche zijn veel eisen verbonden en jaarlijks verplichte bijscholing. Voor toepassing van diverse bevoegdheden hebben wij als sociale recherche vaak de O.v.J. nodig voor het doen van vorderingen. Als toezichthouder ben je vrij ruim toegemeten met bevoegdheden. De tijd zal het leren of er hier en daar geen ongeleide projectielen door sociaal verzekeringsland zullen trekken”.

8.7 Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn de ervaringsdeskundigen aan het woord gekomen. Daarbij is opgevallen dat, hoewel in de respondentgemeenten niet overal veelvuldig gebruik wordt gemaakt van de toezichtsbevoegdheden, de toezichtsbevoegdheden toch worden beoordeeld als een positieve aanvulling van de controlebevoegdheden. Daarbij gaat het met name om de bevoegdheden tot vorderen van inlichtingen van derden en het betreden van plaatsen.

HOOFDSTUK 9 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

9.1 Inleiding

Sinds 2008 bestaat de mogelijkheid om ter controle van de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen, vergaande onderzoeksbevoegdheden toe te passen: het toezichthouderschap. De gemeente Breda maakt geen gebruik van toezichthouders Wwb, waar landelijk gezien steeds meer gemeenten hier wel toe overgaan.

Centrale vraag

Wat zijn de mogelijkheden van de toezichthouder Wwb ter controle van de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen en hebben deze mogelijkheden een toegevoegde waarde boven de reeds bestaande controlemogelijkheden?

Om tot een antwoord te komen op deze centrale vraag, zijn een aantal deelvragen aan de orde gekomen:

- Welke vormen van bijstandsfraude zijn er en hoe worden deze bestreden?
- Wat wordt verstaan onder handhaving van bijstandsuitkeringen en welke vormen van handhaving zijn er?
- Wanneer wordt er bestuursrechtelijk onderzoek gedaan en wanneer wordt een strafrechtelijk onderzoek ingesteld? Wat is daarvan de relevantie in het kader van het toezichthouderschap?
- Wat zijn de bevoegdheden van de toezichthouder Wwb?
- Welke wettelijke bepalingen dienen in acht te worden genomen wanneer het gaat om het recht op privacy van de bijstandgerechtigde?
- Wat zijn de ervaringen van toezichthouders Wwb met de toezichtsbevoegdheden? En wat is de invloed van het toezichthouderschap op onderzoeken?

9.2 Conclusies

De vier meest voorkomende vormen van bijstandsfraude zijn inkomensfraude ('wit' en 'zwart'), leefvormfraude, vermogensfraude en identiteitsfraude. Bestrijding van 'witte' fraude, vermogensfraude en identiteitsfraude vindt voornamelijk plaats door middel van bestandsvergelijkingen via het Inlichtingenbureau.

'Zwarte' fraude en leefvormfraude zijn moeilijker vast te stellen. Hiervoor moet onderzoek worden ingesteld door de handhavingsspecialisten. In dat kader vinden signaalgestuurde- en risicogestuurde onderzoeken plaats en worden themacontroles uitgevoerd.

Voor deze onderzoeken is het noodzakelijk om bewijs te vergaren. In het bestuursrecht (onderzoeken waarbij vermoed wordt dat het schadebedrag lager is dan € 10.000,00) zijn de bevoegdheden hiervoor terug te vinden in de Wwb.

Op basis van de toezichtsbevoegdheden uit de Awb kan echter van meer derden meer inlichtingen worden gevorderd. Daarenboven is dit ook afdwingbaar omdat niet voldoen aan een vordering gelijk is gesteld aan het niet voldoen aan een ambtelijk bevel, wat strafbaar is op grond van artikel 184 Sr. In de Wwb bestaat geen sanctie op het niet voldoen aan een vordering tot inlichtingenverstrekking.

Daarnaast mogen er op basis van toezichtsbevoegdheden, ook zonder toestemming, plaatsen worden betreden (met uitzondering van een woning) ter controle van de rechtmatigheid van een uitkering. Op basis van deze bevoegdheid kan de toezichthouder zelfstandig werkplekcontroles uitvoeren, en volwaardig deelnemen aan multidisciplinaire

handhavingsacties. Ter bevordering van integrale handhaving is de toezichtsbevoegdheid onmisbaar.

Waarborgen voor de bijstandsccliënt

Bij het toepassen van toezichtsbevoegdheden kan de toezichthouder Wwb een diepgaande inbreuk maken op de privacy van een bijstandsgerechtigde. Dit mag zolang daarvoor een wettelijke basis bestaat (artikel 8 EVRM en artikel 10 Gw). De wettelijke basis voor het vorderen van inlichtingen van derden is terug te vinden in artikel 43 onder b, c Wbp. Daarnaast dient voor de toepassing van de toezichtsbevoegdheden Wwb altijd rekening te worden gehouden met de a.b.b.b. en daarbij in het bijzonder met het evenredigheidsbeginsel. Wanneer de toezichthouder informatie kan verkrijgen via de inlichtingenverplichting in de Wwb, dan mogen geen toezichtsbevoegdheden worden toegepast.

Ervaringen toezichthouders

Uit het onderzoek dat is uitgevoerd onder toezichthouders in Nederland blijkt dat driekwart van de respondentgemeenten weinig tot geen gebruik maakt van de toezichtsbevoegdheden. Er zijn verschillende verklaringen gegeven voor het feit dat de toezichtsbevoegdheden weinig tot niet gebruikt worden:

- De Wwb biedt voldoende bevoegdheden om informatie te verkrijgen;
- Er doen zich weinig situaties voor die zich ervoor lenen;
- Er wordt zeer zorgvuldig omgegaan met de bevoegdheden. Vooraf wordt overleg gevoerd met een teamleider of kwaliteitsmedewerker.
- Onvoldoende bekendheid met de mogelijkheden van de toezichtsbevoegdheden.

Dat er onvoldoende bekendheid is met de mogelijkheden van de toezichtsbevoegdheden blijkt ook uit het onderzoek. 49% van de respondentgemeenten is er niet van op de hoogte dat toezichtsbevoegdheden ten opzichte van derden ook in het strafrechtelijk onderzoeksgebied mogen, en in het kader van evenredigheidsbeginsel zelfs wel moeten worden toegepast.

Bijna alle respondentgemeenten, op een enkele uitzondering na, ervaren de uitbreiding van de controlebevoegdheden als nuttig en positief, ook als daarvan slechts weinig gebruik gemaakt.

De respondentgemeenten die wel veelvuldig gebruik maken van de toezichtsbevoegdheden zijn zeer enthousiast.

Voor de bevoegdheid om inlichtingen te vorderen van derden wordt als zeer positief ervaren. Daar waar de inlichtingenverplichting op basis van de artikelen 63 en 64 Wwb ophoudt, gaat het toezichthouderschap op basis van de Awb verder. Genoemde praktijkvoorbeelden zijn: financiële instellingen, verzekeringsmaatschappijen, autogarages, reisbureaus, meubel- en elektronicazaken, marktplaats.nl, makelaars, NS en inlichtingen met betrekking tot de partner, niet zijnde een Wwb-gerechtigde.

Ook wordt het betreden van plaatsen gezien als een nuttige uitbreiding van de controlemogelijkheden van de bijstandsuitkering. Werkplekcontroles en volwaardige deelname aan multidisciplinaire onderzoeken is met de introductie van de toezichthouder Wwb mogelijk geworden. Genoemde voorbeelden van werkplekcontroles zijn horeca, campings, coffeeshops, schoonmaakbedrijven en kinderopvang.

Op basis van dit scriptieonderzoek kan geconcludeerd worden dat de introductie van de toezichthoudende bevoegdheden voor de controle op de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen een goede aanvulling zijn op en uitbreiding zijn van de reeds bestaande controlemogelijkheden.

9.3 Aanbevelingen

De introductie van de toezichthoudende bevoegdheden voor de controle op de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen zijn een goede aanvulling op en uitbreiding van de reeds bestaande controlemogelijkheden op basis van de Wwb.

Uit het onderzoek blijkt dat in driekwart van de respondentgemeenten weinig tot geen gebruik wordt gemaakt van de toezichthoudersbevoegdheden Wwb. Toch worden ook in deze gemeenten de bevoegdheden door de respondentgemeenten ervaren als een verruiming en verrijking van de mogelijkheden die er al zijn voor controle op de rechtmatige verstrekking van bijstandsuitkeringen.

Aan de gemeente Breda wordt dan ook het advies gegeven alsnog over te gaan tot het aanstellen van toezichthouders Wwb.

Het betreden van plaatsen en vorderen van inlichtingen kan een diepgaande inbreuk op de privacy van een bijstandsccliënt inhouden. Daarom wordt tevens aanbevolen alleen handhavingsspecialisten aan te stellen als toezichthouders Wwb. Zij hebben specifieke kennis en ervaring op het gebied van controle van de rechtmatigheid van de bijstandsuitkeringen en het betreden van plaatsen.

Voor het volledig benutten van de mogelijkheden van het toezichthouderschap wordt geadviseerd om de toezichthouders een gedegen opleiding te geven, de kennis met regelmaat op te frissen en, zeer belangrijk, praktijkervaringen uit te wisselen met andere gemeenten.

LITERATUURLIJST

Boeken

Damen e.a. 2005

L.J.A. Damen e.a., *Bestuursrecht 1*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2005.

Eindrapport onderzoek stand van zaken hoogwaardig handhaven 2010

Borging in beweging: Stand van zaken hoogwaardig handhaven 2010 (19 augustus 2010, Regioplan publicatienummer 2014), Amsterdam: Regioplan, 2010.

Kluwer Collegebundel 2010

F.C.M.A. Michiels e.a., *Publiekrecht 2010/2011*, Deventer: Kluwer 2010

Onderzoeksrapport gemeentelijke ombudsman Rotterdam

Interventieteams: Kijken en bekeken worden, een onderzoek naar de dagelijkse praktijk van Rotterdamse interventieteams (maart 2011)

Van Opzeeland/Nieuwenhuis 2009

A. van Opzeeland/J. Nieuwenhuis, *De kleine gids, handhaving sociale zekerheid 2010*, Deventer: Kluwer 2009.

Wetteksten hulpofficier 2011

M.G.M. Hoekendijk, *zakboek wetteksten voor de hulpofficier van justitie 2011*, Alphen aan de Rijn: Kluwer 2010.

Internet:

www.breda.nl

Gemeente Breda, '*bestuur en organisatie, organisatie, organisatieonderdelen, sociale zaken en werkgelegenheid*', WWW

<www2.breda.nl/index.php?simaction=content&mediumid=1&pagid=1044&rubriek_id=898&fontsize=12&stukid=37532>

(geraadpleegd op 18 mei 2011).

Gemeente Breda, '*maatregelen- en handhavingsverordening Breda 2009*', WWW

<www.breda.nl/gemeente/regelgeving/maatregelen-handhavingsverordening-breda-2009>

(Geraadpleegd op 26 mei 2011)

www.cbpweb.nl

College bescherming persoonsgegevens, '*procesbeschrijving heimelijke waarneming door sociale diensten*', WWW

<www.cbpweb.nl/downloads_overig/20071221_procesbeschrijving_heimelijke_waarneming.pdf>

(geraadpleegd op 26 mei 2011)

www.inlichtingenbureau.nl

Inlichtingenbureau, '*gemeentelijke sociale dienst, rechtmatigheidscontrole*', WWW

<www.inlichtingenbureau.nl/cms/publish/content/showpage.asp?pageid=513>

(geraadpleegd op 18 mei 2011).

www.om.nl

Openbaar Ministerie, '*organisatie, beleidsregels, overzicht, fraude, aanwijzing sociale zekerheidsfraude (2008A019)*', WWW
<www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/fraude/@155210/aanwijzing-sociale/>
(geraadpleegd op 18 mei 2011).

Openbaar Ministerie, '*organisatie, beleidsregels, richtlijnen voor strafvordering*', WWW
<www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/fraude/@155205/richtlijn-0/>
(Geraadpleegd op 18 mei 2011).

www.rcf.nl

Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding – Kenniscentrum Handhaving
RCF, '*procesbeschrijving heimelijke waarneming door sociale diensten*', WWW
<www.rcf.nl/uploads/tx_tdocsearch/Procesbeschrijving_Heimelijke_waarneming_door_sociale_diensten_-_versie_februari_2009_1_.pdf>
(geraadpleegd op 18 mei 2011).

www.vng.nl

Vereniging Nederlandse gemeenten, '*een integrale benadering van integrale handhaving*', WWW
<www.vng.nl/Praktijkvoorbeelden/RWMV/2008/integrale%20handhaving%20noordoostpolder.pdf>
(geraadpleegd op 26 mei 2011)

BIJLAGE 1: Maatregelen- en handhavingsverordening Breda 2009

Artikel 14 Verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen met financieel nadeel

1. Als het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht bedoeld in artikel 17 Wwb of 44 WIJ heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van bijstand of inkomensvoorziening, wordt de maatregel afgestemd op de hoogte van het benadelingsbedrag.
2. Onverminderd artikel 2, tweede lid van de verordening, wordt de maatregel op de volgende wijze vastgesteld:
 - a. bij een benadelingsbedrag tot € 500,-: een maatregel van € 50,-;
 - b. bij een benadelingsbedrag vanaf € 500,- tot € 1.000,-: een maatregel van € 100,-
 - c. bij een benadelingsbedrag van € 1.000,- tot € 2.000,-: een maatregel van € 200,-
 - d. bij een benadelingsbedrag van € 2.000,- tot € 4.000,-: een maatregel van € 400,-
 - e. bij een benadelingsbedrag van € 4.000,- tot 10.000,-: een maatregel van € 1.000,-

Als de maatregel hoger is dan de van toepassing zijnde bijstandsnorm of WIJ-norm, dan wordt de maatregel beperkt tot de van toepassing zijnde bijstandsnorm of WIJ-norm gedurende één maand. Daarnaast heeft het college de mogelijkheid tot het verlagen van de bijstand of inkomensvoorziening gedurende een bepaalde periode.

3. Een maatregel op grond van het eerste lid wordt ook opgelegd voor de in dat lid bedoelde gedragingen die zich geheel of gedeeltelijk hebben voorgedaan in de periode vóór de datum van inwerkingtreding van de verordening, maar die pas aan het college bekend zijn geworden na de datum van inwerkingtreding daarvan.
4. De hoogte van de in het tweede lid genoemde maatregel wordt met 50% verhoogd, als de belanghebbende zich binnen 12 maanden na bekendmaking van een besluit waarbij een maatregel op grond van dit artikel wordt opgelegd opnieuw schuldig maakt aan het verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen met gevolgen voor de bijstand of inkomensvoorziening. In geval van recidive is de maximalisering van de maatregel tot de hoogte van de bijstandsnorm of inkomensvoorziening over één maand niet van toepassing.

BIJLAGE 2: Tabel richtlijnen strafsancties sociale zekerheidsfraude

Nadeel in € (ondergrens)	Eis taakstrafttransactie	Eis ter zitting
10.000	50 uur	60 uur
12.000	60 uur	70 uur
15.000	70 uur	80 uur
18.000	80 uur	100 uur
21.000	90 uur	110 uur
24.000	100 uur	120 uur
27.000	110 uur	140 uur
30.000	120 uur	150 uur
35.000		170 uur
40.000		180 uur
45.000		190 uur
50.000		210 uur
55.000		220 uur
60.000		240 uur
70.000		5 mnd. / 240 uur + 1 mnd.
80.000		6 mnd. / 240 uur + 2 mnd.
90.000		7 mnd. / 240 uur + 3 mnd.
100.000		8 mnd. / 240 uur + 4 mnd.
110.000		9 mnd. / 240 uur + 5 mnd.
120.000		10 mnd / 240 uur + 6 mnd.
130.000		11 mnd.
150.000		12 mnd.
170.000		13 mnd.
190.000		14 mnd.
210.000		15 mnd.

BIJLAGE 3: Afdeling 5.2 Awb Toezicht op de naleving

Art. 5:11. Begrip toezichthouder

Onder toezichthouder wordt verstaan: een persoon bij of krachtens wettelijk voorschrift belast met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift.

Art. 5:12. Legitimatiebewijs

- 1. Bij de uitoefening van zijn taak draagt een toezichthouder een legitimatiebewijs bij zich, dat is uitgegeven door het bestuursorgaan onder verantwoordelijkheid waarvan de toezichthouder werkzaam is.
- 2. Een toezichthouder toont zijn legitimatiebewijs desgevraagd aanstonds.
- 3. Het legitimatiebewijs bevat een foto van de toezichthouder en vermeldt in ieder geval diens naam en hoedanigheid. Het model van het legitimatiebewijs wordt vastgesteld bij regeling van Onze Minister van Justitie.

Art. 5:13. Evenredigheidsbeginsel

Een toezichthouder maakt van zijn bevoegdheden slechts gebruik voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.

Art. 5:14. Beperking bevoegdheden

Bij wettelijk voorschrift of bij besluit van het bestuursorgaan dat de toezichthouder als zodanig aanwijst, kunnen de aan de toezichthouder toekomende bevoegdheden worden beperkt.

Art. 5:15. Binnentreden

- 1. Een toezichthouder is bevoegd, met medeneming van de benodigde apparatuur, elke plaats te betreden, met uitzondering van een woning zonder toestemming van de bewoner.
- 2. Zo nodig verschaft hij zich toegang met behulp van de sterke arm.
- 3. Hij is bevoegd zich te doen vergezellen door personen die daartoe door hem zijn aangewezen.

Art. 5:16. Vordering inlichtingen

Een toezichthouder is bevoegd inlichtingen te vorderen.

Art. 5:16a. Inzage identiteitsbewijs

Een toezichthouder is bevoegd van personen inzage te vorderen van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht.

Art. 5:17. Inzage zakelijke gegevens en bescheiden

- 1. Een toezichthouder is bevoegd inzage te vorderen van zakelijke gegevens en bescheiden.
- 2. Hij is bevoegd van de gegevens en bescheiden kopieën te maken.
- 3. Indien het maken van kopieën niet ter plaatse kan geschieden, is hij bevoegd de gegevens en bescheiden voor dat doel voor korte tijd mee te nemen tegen een door hem af te geven schriftelijk bewijs.

Art. 5:18. Onderzoek, opneming en monsterneming

- 1. Een toezichthouder is bevoegd zaken te onderzoeken, aan opneming te onderwerpen en daarvan monsters te nemen.
- 2. Hij is bevoegd daartoe verpakkingen te openen.
- 3. De toezichthouder neemt op verzoek van de belanghebbende indien mogelijk een tweede monster, tenzij bij of krachtens wettelijk voorschrift anders is bepaald.
- 4. Indien het onderzoek, de opneming of de monsterneming niet ter plaatse kan geschieden,

is hij bevoegd de zaken voor dat doel voor korte tijd mee te nemen tegen een door hem af te geven schriftelijk bewijs.

-5. De genomen monsters worden voor zover mogelijk teruggegeven.

-6. De belanghebbende wordt op zijn verzoek zo spoedig mogelijk in kennis gesteld van de resultaten van het onderzoek, de opneming of de monsterneming.

Art. 5:19. Onderzoek vervoermiddelen

-1. Een toezichthouder is bevoegd vervoermiddelen te onderzoeken met betrekking waartoe hij een toezichthoudende taak heeft.

-2. Hij is bevoegd vervoermiddelen waarmee naar zijn redelijk oordeel zaken worden vervoerd met betrekking waartoe hij een toezichthoudende taak heeft, op hun lading te onderzoeken.

-3. Hij is bevoegd van de bestuurder van een vervoermiddel inzage te vorderen van de wettelijk voorgeschreven bescheiden met betrekking waartoe hij een toezichthoudende taak heeft.

-4. Hij is bevoegd met het oog op de uitoefening van deze bevoegdheden van de bestuurder van een voertuig of van de schipper van een vaartuig te vorderen dat deze zijn vervoermiddel stilhoudt en naar een door hem aangewezen plaats overbrengt.

-5. Bij regeling van Onze Minister van Justitie wordt bepaald op welke wijze de vordering tot stilhouden wordt gedaan.

Art. 5:20. Medewerkingsplicht

-1. Een ieder is verplicht aan een toezichthouder binnen de door hem gestelde redelijke termijn alle medewerking te verlenen die deze redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van zijn bevoegdheden.

-2. Zij die uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift verplicht zijn tot geheimhouding, kunnen het verlenen van medewerking weigeren, voor zover dit uit hun geheimhoudingsplicht voortvloeit.

BIJLAGE 4: Gemeenten die wel/geen gebruik maken van toezichthouders Wwb.

Gemeente	TH	Gemeente	TH	Gemeente	TH
Aa en Hunze	j	Bloemendaal	j	Edam-Volendam	
Aalburg		Boarnsterhim		Ede	j
Aalsmeer	j	Bodegraven-Reeuwijk		Eemnes	
Aalten	j	Boekel		Eemsmond	
Achtkarspelen	j	Ten Boer		Eersel	
Alblasserdam	j	Borger-Odoorn		Eijsden-Margraten	
Albrandswaard	j	Borne	j		
Alkmaar	j	Borsele	n	Eindhoven	j
Almelo	j	Boskoop		Elburg	j
Almere	j	Boxmeer		Emmen	j
Alphen aan den Rijn		Boxtel		Enkhuizen	
Alphen-Chaam		Breda	n	Enschede	j
Ameland	j	Brielle	j	Epe	
Amersfoort	j	Bronckhorst	j	Ermelo	j
Amstelveen	j	Brummen		Etten-Leur	
Amsterdam	j	Brunssum	j	Ferwerderadiel	
Anna Paulowna	j	Bunnik	j	Franekeradeel	
Apeldoorn	j	Bunschoten		Gaasterlân-Sleat	
Appingedam		Buren		Geertruidenberg	
Arnhem		Bussum		Geldermalsen	
Assen	j	Capelle aan den IJssel	j	Geldrop-Mierlo	j
Asten	j	Castricum	j	Gemert-Bakel	j
Baarle-Nassau		Coevorden	j	Gennep	
Baarn		Cranendonck		Giessenlanden	
Barendrecht		Cromstrijen		Gilze en Rijen	
Barneveld	j	Cuijk		Goedereede	
Bedum		Culemborg		Goes	n
Beek		Dalfsen	j	Goirle	
Beemster		Dantumadiel		Gorinchem	
Beesel		Delft	n	Gouda	j
Bellingwedde		Delfzijl		Graafstroom	
Bergambacht		Deurne	j	Graft-De Rijp	
Bergeijk		Deventer	j	Grave	
Bergen (L.)	j	Diemen	j	's-Gravenhage	n
Bergen (NH.)		Dinkelland	j	Groesbeek	j
Bergen op Zoom		Dirksland		Groningen	j
Berkelland	j	Doesburg	j	Groote gast	
Bernheze	j	Doetinchem		Gulpen-Wittem	
Bernisse		Dongen		Haaksbergen	j
Best		Dongeradeel		Haaren	
Beuningen	j	Dordrecht	j	Haarlem	j
Beverwijk		Drechterland	j	Haarlemmerliede c.a.	
het Bildt		Drimmelen		Haarlemmermeer	j
De Bilt	j	Dronten	n	Halderberge	
Binnenmaas		Druten	j	Hardenberg	j
Bladel		Duiven	j	Harderwijk	j
Blaricum		Echt-Susteren		Hardinxveld-Giessendam	

Gemeente	TH	Gemeente	TH	Gemeente	TH
Haren		Leeuwarden	j	Nijkerk	j
Harenkarspel	j	Leeuwarderadeel		Nijmegen	j
Harlingen		Leiden	j	Noord-Beveland	
Hattem	j	Leiderdorp		Noordenveld	
Heemskerk		Leidschendam- Voorburg		Noordoostpolder	j
Heemstede		Lelystad		Noordwijk	j
Heerde	j	Lemsterland		Noordwijkerhout	j
Heerenveen		Leudal	j	Nuenen c.a.	
Heerhugowaard		Leusden		Nunspeet	j
Heerlen		Liesveld		Nuth	
Heeze-Leende		Lingewaal		Oegstgeest	j
Heiloo		Lingewaard	j	Oirschot	
Den Helder	j	Lisse	j	Oisterwijk	
Hellendoorn	j	Littenseradiel		Oldambt	
Hellevoetsluis	j	Lochem		Oldebroek	j
Helmond	j	Loon op Zand		Oldenzaal	j
Hendrik-Ido-Ambacht	j	Lopik		Olst-Wijhe	
Hengelo (O.)	j	Loppersum		Ommen	j
's-Hertogenbosch	j	Losser	j	Onderbanken	j
Heumen		Maasdonk	j	Oost Gelre	j
Heusden	j	Maasdriel		Oosterhout	
Hillegom		Maasgouw	j	Oostflakkee	
Hilvarenbeek		Maassluis	j	Ooststellingwerf	
Hilversum		Maastricht	j	Oostzaan	
Hof van Twente	j	De Marne	j	Opmeer	
Hoogeveen		Marum		Opsterland	j
Hoogezand-Sappemeer	j	Medemblik		Oss	j
Hoorn		Meerssen		Oud-Beijerland	
Horst aan de Maas		Menameradiel		Ouder-Amstel	
Houten		Menterwolde	j	Oude IJsselstreek	
Huizen		Meppel		Ouderkerk	
Hulst	j	Middelburg	j	Oudewater	
IJsselstein	j	Middelharnis	j	Overbetuwe	
Kaag en Braassem		Midden-Delfland		Papendrecht	j
Kampen	j	Midden-Drenthe		Peel en Maas	j
Kapelle		Mill en Sint Hubert		Pekela	j
Katwijk	j	Millingen aan de Rijn	j	Pijnacker-Nootdorp	
Kerkrade	j	Moerdijk		Putten	j
Koggenland		Montferland	j	Purmerend	n
Kollumerland c.a.	j	Montfoort		Raalte	
Korendijk		Mook en Middelaar		Reimerswaal	n
Krimpen aan den IJssel	j	Muiden		Renkum	n
Laarbeek	j	Naarden		Renswoude	
Landerd		Neder-Betuwe		Reusel-De Mierden	
Landgraaf	j	Nederlek		Rheden	
Landsmeer		Nederweert		Rhenen	
Langedijk		Neerijnen		Ridderkerk	
Lansingerland	j	Niedorp	j	Rijnwaarden	j
Laren		Nieuw-Lekkerland		Rijssen-Holten	j
Leek		Nieuwegein	j	Rijnwoude	
Leerdam		Nieuwkoop		Rijswijk	j

Gemeente	TH	Gemeente	TH	Gemeente	TH
Roerdalen		Tytsjerksteradiel	j	Wijk bij Duurstede	j
Roermond	j	Ubbergen	j	Winsum	
De Ronde Venen		Uden		Winterswijk	j
Roosendaal	j	Uitgeest		Woensdrecht	
Rotterdam	j	Uithoorn	j	Woerden	
Rozendaal		Urk		De Wolden	
Rucphen		Utrecht	j	Wormerland	
Schagen	j	Utrechtse Heuvelrug	j	Woudenberg	
Schermer		Vaals		Woudrichem	
Scherpenzeel		Valkenburg aan de Geul		Zaanstad	j
Schiedam		Valkenswaard		Zaltbommel	
Schiermonnikoog		Veendam	j	Zandvoort	
Schijndel		Veenendaal	n	Zederik	
Schinnen	j	Veere	j	Zeevang	
Schoonhoven		Veghel		Zeewolde	j
Schouwen-Duiveland	n	Veldhoven		Zeist	j
Simpelveld		Velsen	j	Zevenaar	j
Sint Anthonis		Venlo	n	Zijpe	j
Sint-Michielsgestel		Venray		Zoetermeer	j
Sint-Oedenrode		Vianen		Zoeterwoude	
Sittard-Geleen	n	Vlaardingen	j	Zuidhorn	
Skarsterlân		Vlagtwedde		Zuidplas	
Sliedrecht	j	Vlieland		Zundert	
Slochteren		Vlissingen	j	Zutphen	
Sluis		Vlist		Zwartewaterland	j
Smallingerland	j	Voerendaal		Zwijndrecht	j
Soest		Voorschoten	j	Zwolle	j
Someren	n	Voorst			
Son en Breugel		Vught			
Spijkenisse	j	Waalre			
Stadskanaal	j	Waalwijk			
Staphorst		Waddinxveen	j		
Stede Broec		Wageningen			
Steenbergen		Wassenaar	j		
Steenwijkerland	j	Waterland	j		
Stein		Weert	j		
Stichtse Vecht		Weesp			
Strijen		Werkendam			
Súdwest Fryslân	j	West Maas en Waal	j		
Teijlingen	j	Westerveld	j		
Terneuzen		Westervoort	j		
Terschelling		Westland	n		
Texel		Weststellingwerf	j		
Tholen		Westvoorne			
Tiel	j	Wierden	j		
Tilburg	j	Wieringen	j		
Tubbergen	j	Wieringermeer	j		
Twenterand	j	Wijchen	j		
Tynaarlo	j	Wijdmeren			

BIJLAGE 5: Vragenlijst met betrekking tot de toezichthoudende bevoegdheden

Met betrekking tot de functie van toezichthouder heb ik de volgende vragen:

1. Wat is uw ervaring met deze functie?
2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)
3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?
4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.
5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?
6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?
7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Voor de gemeenten die geen toezichthouders hebben aangesteld: Waarom niet ?

BIJLAGE 6: Toezichthouders aan het woord

Nb. Op verzoek van enkele respondenten geanonimiseerd.

In de gemeente ... zijn 3 toezichthouders aangesteld namelijk 1 fraudepreventiemedewerkster en twee sociaal-rechercheurs.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

De ervaringen zijn zeer goed, de bevoegdheden zijn goed toe te passen voorafgaand aan de opsporingsbevoegdheden.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Ja, het vorderen van inlichtingen en inzage van stukken en bedrijfsbezoeken (dus het betreden van plaatsen) Het samenwerken met andere toezichthouders (Arbeidsinspectie e.d.) wordt gemakkelijker. Nee, er is geen toezicht op de toezichthouder, anders dan in de op te maken rapporten en proces-verbalen.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Je kan nu naast de werkgevers en instanties genoemd in artikel 64 WWB, van andere personen, instanties op een eenvoudige manier inlichtingen vorderen en stukken inzien en deze verplichten tot medewerking.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Het is soms efficiënter, een verzoek om bijvoorbeeld bankafschriften is nu op een eenvoudiger manier, zonder tussenkomst van justitie te vorderen, opsporing blijft echter wel noodzakelijk boven de aangiftegrens maar ook binnen een strafrechtelijke onderzoek kunnen soms toezichthoudende bevoegdheden worden gebruikt (als de te vorderen gegeven/inlichtingen onafhankelijk van de wil van de verdachte reeds bestaan). Dat moet wel even worden afgestemd met Justitie.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Nee, dat blijft hetzelfde de aangiftegrens ligt bij 10.000 euro. En opsporingsbevoegdheden kunnen/moeten worden gebruikt bij een vermoeden van een fraude > € 10.000,-.

Het is soms een keuze van gemeenten om alleen nog maar uitkeringen te beëindigen en de onderzoeken door de SR achterwege te laten (tot ontevredenheid van Justitie)

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Neen, maar er zijn wat meer zaken binnen bestuursrecht met een benadeling onder de € 10.000 beëindigd. Binnen de gemeente is op grond van de Awb een onderzoek gedaan binnen een pizzeria waar 4 mensen met een WWB uitkering zijn aangetroffen uit

verschillende omliggende gemeenten. Voorts is wel prettig dat er voor het starten van een onderzoek op grond van de Awb geen aanleiding nodig is.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Nee, mits goed omschreven in het proces-verbaal

Wij gebruiken daarvoor de zin:

Op 01-01-01 om 19.00 uur ging ik over van toezicht naar opsporing omdat.....

Ik als sociaal rechercheur kan goed uit de voeten de de bevoegdheden op grond van de Awb en gebruik deze tot dat ik de cliënten als verdachte aanmerk en stop dan met toezichthouden en ga over naar opsporing.

In onze gemeente werkt dit, ik denk dat als de sociaal rechercheur alleen is belast met opsporing en zich niet bezig houdt met fraude onderzoeken onder de aangiftegrens er weinig verschil is.

Voor de fraudepreventiemedewerkers is het toezichthouderschap, mits goed toegepast, een zeer goede uitbreiding van de bevoegdheden, zij kunnen op eenvoudige wijze inlichtingen vorderen bij een ieder voor zover dat van belang is voor het vaststellen van de rechtmatigheid van de WWB.

Hierbij de antwoorden.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Ruime ervaring. Wij gebruiken deze bevoegdheden voornamelijk in de preventieaanpak van bijstandsfraude. En natuurlijk de fraude beneden de 10.000 euro.

De ervaring zijn positief. Er is steeds meer preventieve handhaving.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Ja, deze bevoegdheden worden niet geregistreerd. Voornamelijk het opvragen van bescheiden.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

We zijn meer preventief gaan werken. De hele instelling bij fraude is veranderd. Wat we bestuursrechtelijk kunnen afdoen doen we zoveel mogelijk.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Het is niet efficiënter maar een werkwijze er naast. Ook het strafrechtelijke deel is onderdeel van handhaving. Je kunt het niet los van elkaar zien.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Er zijn nog steeds strafrechtelijke onderzoeken. Het aantal wordt minder omdat we al jaren aan preventie doen. Zoals hierboven vermeld moeten deze twee werkwijzen naast elkaar lopen.

Je kunt niet het een doen en het ander niet. Strafrechtelijk werkt ook preventief.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Het bedrag aan besparing vanwege preventieve inzet wordt hoger en het bedrag aan fraude lager.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Nee, totaal niet.

9 toezichthouders(3 SR medewerkers, 3 handhavingsmedewerkers en 2 preventiemedewerkers);

1. De bevoegdheid toezichthouderschap is nog wat onduidelijk. Niet altijd is duidelijk hoever je kan gaan met vorderingen. Het biedt in ieder geval mogelijkheden om info te verkrijgen waar nog geen opsporingsonderzoek aan de orde is.

2. Er wordt (nog) niet veel gebruik gemaakt van deze bevoegdheden. De bevoegdheden worden b.v. gebruikt bij:

- info bij banken (veelal uitsluitend of er een rekening is (NAW), info b.v. waterverbruikgegevens van partner, niet zijnde WWB-klant en info bij b.v. marktplaats.nl. De bevoegdheden worden geregistreerd/vastgelegd a.h.v. schriftelijke vorderingen;

3. Het biedt meer mogelijkheden om informatie te verkrijgen;

4. 126 SV vorderingen zijn vaak omslachtig. Als we het af kunnen doen met een vordering in het kader van het toezichthouderschap dan doen we dat. Het levert tijdsbesparing op. Verder zijn niet alle 9 toezichthouders BOA (slechts 3).

5. PV's worden op jaarbasis niet veel opgemaakt. Schatting circa 15 in totaal (3 BOA's).

6. Deze cijfers ontbreken;

7. Niet altijd is duidelijk wanneer het een of het ander is. Bij twijfel altijd contact met justitie om e.e.a.nader te beoordelen.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Dezelfde werkzaamheden als een Boa, alleen het strafrechtelijke traject blijft uit.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Boa bevoegdheden zijn er ook en voor aanvang onderzoek wordt afgestemd of het strafrechtelijk of bestuursrechtelijk zal gaan en dan wordt er gehandeld volgens die bevoegdheden en werkwijze.

Veel informatie wordt verkregen middels artikel 17 WWB indien er als toezichthouder gewerkt wordt.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Geen.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Efficiënter werken de info verplichting ligt bij de klant.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

De laatste jaren zijn de strafrechtelijke onderzoeken drastisch gedaald. In Oss de laatste jaren geen PV meer opgemaakt.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Bij mij niet bekend dit is bij een andere afdeling.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Nee.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Heb er erg aan moeten wennen, schrok ook wel van wat ik allemaal mag en welke informatie ik allemaal kan achterhalen. Maakt me wel bewuster van zorgvuldig onderzoek doen, helder rapporteren en integriteit.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Tot nu toe maak ik er alleen gebruik van om schriftelijk inlichtingen te vorderen bij instanties/bedrijven. Omdat ik alleen ben in deze gemeente, ga ik niet op straat of bij bedrijven langs. In de toekomst mogelijk wel in samenwerking met UWV.

Alles wat ik doe registreer ik in het rapport van de klant, dus niet ook nog eens apart.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Je kunt meer feiten verzamelen, wat in een aantal zaken wel tot doorbraken heeft geleid. Doordat ik meer feiten heb, zit ik ook makkelijker in een gesprek, want ik heb harde feiten die op papier staan.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Ben zelf nooit strafrechtelijk bezig geweest, dus dat weet ik niet. Merk wel dat ik dingen nu zo kan opvragen waar de SR toestemming van de OVJ voor moet hebben.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgesteld?

Ja, gebeurt nog steeds. Wel met dat verschil dat wat nu bij hen ligt, dat er zeker sprake is van grote fraude, ik krijg dus nu niets meer terug van hen met de conclusie dat er niets aan de hand is.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Nee, ik ben pas vanaf jan. 2010 fraudepreventiemedewerker en daarvoor hebben we deze functie nooit gehad.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Nee.

Zie hieronder de antwoorden op de door jou gestelde vragen.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Goed, geeft meer bevoegdheden en dus wat meer impact richting derden

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Op het vakgebied van sociale zaken is er nog geen gebruik gemaakt van de extra bevoegdheden. Het enkele feit dat men zich als Toezichthouder kenbaar maakt, geeft voldoende medewerking. Registratie: via de opgemaakte rapportages.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Inhoudelijk niets, zie boven. Geeft wel meer impact richting derden.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc. Ja, zaken hebben een snellere doorlooptijd, er is sprake van korte trajecten met maximaal rendement voor de gemeente, lees beeindiging uitkering/besparing.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgesteld?

Zijn er nog maar lopen terug ivm. het dichterbij de "klanten" zitten en het lijken op stuk beleid. Beter een uitkering beeindigen (directe besparing) dan een langdurig traject met onzekere afloop.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

weet ik niet

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Nee. De medewerkers zijn in staat de grens helder te bepalen en middels maandelijks overleg met de SRF Leeuwarden de grenzen helder te houden.

zijn er toezichthouders aangesteld, zo ja hoeveel Ja, 12

1. Wat is uw ervaring met deze functie? Na genoeg géén ervaring, ik maak er weinig tot géén gebruik van!!
2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)
Bij mijn weten wordt er maar mondjesmaat gebruik gemaakt van het toezichthouderschap en wordt er géén registratie van bijgehouden.
3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna? Ik zou het echt niet weten.
4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc. Ik heb er geen praktijkervaring meemaar ik zou me voor kunnen stellen dat het efficiënter werkt daar je het zelf meer in de hand hebt mijn inziens.
5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt? Ja zeker zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, de aantallen lopen terug maar er worden zeker nog PV's opgemaakt.
6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Ik denk dat dit niets uitmaakt.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Het is af en toe wel lastig ja omdat je rekening moet houden met de twee petten situatie.

Naar eer en geweten hierbij antwoorden op jouw vragen.

1. Ons toezichthouderschap dateert na afkondiging vanaf 01-12-2009. In het afgelopen jaar 2010 hebben wij niet de toegevoegde waarde van een toezichthouderschap moeten toepassen, zodoende blijft de ervaring op dit gebied te summier.
2. Zie antwoord vraag 1. De meerwaarde van een bevoegdheid als toezichthouder kan zijn vruchten afwerpen als er meer bezoeken zouden plaatsvinden op werkplaatsen van cliënten, ook daar is geen ervaring mee opgedaan, ook niet in het Interventieteam ..., waar nauw samengewerkt wordt met UWV, Belastingdienst, Arbeidsinspectie, politie, gemeente (GBA).
3. Geen verschil merkbaar.
4. De gedachte bij onderzoeken die je instelt, dat je bevoegdheden kunt toepassen als toezichthouder wanneer dat echt nodig is, dan zal je daar gebruik van maken. (afhankelijk van de aard van het onderzoek en je beoogde resultaat.)
5. Er zijn nog een miniem aantal strafrechtelijke onderzoeken. Door het ophogen van de aangiftegrens naar € 10.000,- loopt dit aantal wel terug, maar toch blijven er p.v.'s voor justitie nodig.
6. Om een korrekt antwoord op deze vraag te geven is het tijdsbad nu nog te kort. Uit het blote hoofd denk ik dat er geen verschillen zijn.
7. De twee petten problematiek (adm /strafr) speelt voor ons al sinds ons bestaan. Uitbreiding van je bevoegdheden is altijd een pluspunt.

1. Mijn ervaring met de functie als toezichthouder is dat het een verruiming en goede aanvulling kan zijn op de bestaande controle bevoegdheden maar dat de praktijk in sommige gevallen helaas anders is. De problemen zijn voornamelijk in het gebruik van de bevoegdheid van art. 5:16 die door financiële instellingen niet als rechtmatig wordt beschouwd.

2/3. Er wordt wel veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder als het gaat om art. 5:15, 5:16a en 5:17 tijdens controles van horeca en overige werkplekken. Dit is een zeer goede uitbreiding op de bevoegdheden omdat deze op basis van de bestaande bijstandswetgeving niet aanwezig was in de uitvoering van controles.

4. Indien gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid van art. 5:16 dan is deze te vergelijken met de bevoegdheid van art. 126 nc en 126 nd van het Wetboek van Strafvordering. Dit zijn dan doorgaans een vordering van de toezichthouder aan een financiële instellingen of een instellingen die niet genoemd staat in artikel 64 van de bijstandswet (instellingen welke verplicht zijn inlichtingen te verstrekken). Aangezien de inbreuk op de privacy in deze gevallen groot is gebruikt de Sociale Recherche ... de zelfde technische opbouw van de vordering art. 5:16 als die van een vordering art. 126 nc en 126 nd van het Wetboek van Strafvordering. Het papierwerk is in deze nagenoeg het zelfde. Daarnaast hebben we intern de controle dat de opgemaakte vorderingen art. 5:16 worden ondertekend door een coördinator om de beginselen te toetsen aan de zaak. Hierdoor ontstaat een kleine tijdswinst ten opzichte van de strafrechtelijke weg, echter door de korte lijnen met de officier van justitie worden de vorderingen art. 126 nc en 126 nd van het Wetboek van Strafvordering ook altijd binnen 24 uur afgehandeld.

5. Bij de Sociale Recherche ... lopen er op jaarbasis 5 tot 10 strafrechtelijke onderzoeken van 1000-1500 arbeidsuur en vorig jaar en dit jaar één onderzoek van 5000 arbeidsuur. Gezien het aantal meldingen is de verwachting dat het aantal strafrechtelijke onderzoeken de komende 5 tot 10 jaar niet afneemt.

6. De Sociale Recherche ... registreert alle management cijfers. In deze cijfers is geen verschil te ontdekken welke kan worden toegeschreven aan het aanstellen van toezichthouders. Het verschil heeft een andere oorzaak.

7. Bij de Sociale Recherche ... is een strikte scheiding van functies en dus ook van bevoegdheden. Er worden dan ook geen problemen ondervinden bij de overgang van bevoegdheden.

In de gemeente... zijn, voor zover ik weet, 7 toezichthouders aangesteld. Zijn aangesteld in ..., maar gebruiken deze bevoegdheid, indien nodig, ook in de regio. In de regio zijn wij niet door elke deelnemende gemeente afzonderlijk aangesteld.

Ervaringen:

1. Ik heb er geen ervaring mee omdat ik nog niet in een situatie ben gekomen dat ik het nodig had.
2. Voor zover ik weet hebben mijn collega's de bevoegdheid ook nog niet nodig gehad. Er is geen registratie systeem waar het eventueel gebruikte toezicht geregistreerd wordt.
3. Omdat er nog geen gebruik gemaakt is van toezichthouderschap kan ik ook geen verschillen aangeven.
4. zie vraag 3.
5. Er zijn strafrechtelijke onderzoeken. Deze aantallen lopen terug.
6. Er zijn ongetwijfeld cijfers m.b.t terugvordering. Echter daar loopt men in onze organisatie niet mee te koop en wij hebben ze niet. Voor het tweede gedeelte van je vraag verwijs ik naar vraag 3.
7. Zie antwoord vraag 3.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

In verhouding tot de mogelijkheden zijn de bevoegdheden niet dagelijks nodig. Wel is het zo dat de ruimere bevoegdheden t.o.v. 'normale' controleurs meer 'deurtjes' opent. Denk ondermeer aan opvragen van gegevens bij marktplaats.nl en andere instanties die niet genoemd zijn in art. 63 en 64 van de WWB.

Ook is het een stok achter de deur dat in het uiterste geval aangifte van 184 WvSr kan worden gedaan.

Daarnaast is een voordeel t.o.v. van de opsporingsambtenaren 142 WvSv, dat er voor veel handelingen geen toestemming van een OvJ benodigd zijn.

Hier zitten wel beperkingen aan, maar is zeker het grootste voordeel in de praktijk.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

In aanvulling op antwoord 1, wordt de belanghebbende tijdens of direct na toepassing van de bevoegdheden geïnformeerd, dit wordt ook in de rapportage opgenomen.

De meest gebruikte is het vorderen van inlichtingen, art. 5:16 Awb jo. 5:20 Awb

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Zie vraag 1 en 2, aanvulling eventueel het gezamenlijk optreden met andere instanties (bijv: bedrijfscontrole / zwart werk)

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Zoals eerder al aangegeven werkt het door ontbreken van overleg en administratie sneller, maar er is wel een afbreukrisico wegens het feit dat de grenzen nog niet bij iedereen bekend en/of vast staan.

Bepaalde bedrijven zoals bank/verzekeringsmaatschappijen krijgen normaal gesproken betaald door justitie, maar bij opvragen gegevens door toezichthouder moeten zij dit kosteloos verstrekken (commercieel belang ontbreekt)

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Er zijn nog steeds SR onderzoeken, echter het teruglopen hiervan heeft te maken met hoogwaardige handhaving op het gebied van preventie en de ophoging van de aangiftegrens.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Ja, maar geen aantoonbare link naar de aanstelling van toezichthouder.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Nee (bij twijfel overgang naar WvSr)

Bij deze een reactie op jouw vragen inzake het toezichthouderschap.

In ... zijn er 12 toezichthouders aangesteld. Zowel binnen de rechercheurs als de preventiemedewerkers.

Als toezichthouder heb ik nog niet veel gebruik gemaakt van deze bevoegdheid. Een enkele keer heb ik gegevens opgevraagd bij een verzekeringsmaatschappij. Volgens mijn weten wordt hiervan geen extra registratie bijgehouden. Wel wordt de vordering opgeslagen bij de reguliere stukken in het digitale persoonsdossier van de cliënt.

Door het toezichthouderschap zijn de bevoegdheden ruimer geworden en kunnen wij op een snelle manier veelal zonder tussenkomst van justitie stukken opvragen. Dit bespaart dus tijd.

Vanwege de aangiftegrens die telkens naar boven wordt bijgesteld alsmede het feit dat wij door inzage in velen bronnen dichterbij de cliënt zitten, wordt de hoogte van het schadebedrag beperkt en komt niet vaak meer boven de aangiftegrens.

Hierdoor is het aantal strafrechtelijke onderzoeken de afgelopen jaren teruggelopen.

Zoals ik het inschat ben ik niet van mening dat door het toezichthouderschap het aantal onderzoeken toegenomen is, alsmede de hoogte van het schadebedrag groter is geworden dan voorheen. De input van het aantal meldingen is hierdoor niet anders geworden.

Wel zijn er meer onderzoeksmogelijkheden zodat je zou kunnen zeggen dat de effectiviteit in de onderzoeken is toegenomen.

Ik heb nog geen problemen ervaren bij de overgang van bestuur naar strafrecht. Zelf moet de juistheid van de toegepaste bevoegdheden bewaken.

En anderzijds worden de meeste onderzoeken bestuursrechtelijk afgewerkt en is er niet vaak meer een overgang.

1. Nuttig, al heb ik er nog niet veel gebruik van gemaakt. Zo vaak komen de mogelijke bevoegdheden niet in beeld.
2. In 1 jaar denk ik een stuk of 10 keer. Gaat vooral om opvragen bankafschriften bij banken, reisinfo van chipkaarten bij NS en mensen vragen naar id-bewijs. Wordt vermeld in de desbetreffende rapportage.
3. Extra info kunnen vergaren is gewoon een enorm pré.
4. Kan ik niks over zeggen, maar ik denk dat het tijd/papier scheelt. De procedure is wat minder omslachtig dan via strafrecht, denkt ik. Geen overleg nodig met (hulp-)officier.
5. Strafrechtelijke onderzoeken genoeg. Aantal loopt niet terug, vooral ook omdat afdeling HH in leven is geroepen, die voor extra aanvoer van zaken zorgt.
6. Hoogte terugvordering mij niet bekend. Zal enkele tonnen zijn. Verschilt niet met nu.
7. Ik ben niet bevoegd in strafrecht, dus dat probleem heb ik niet. De andere toezichthouder, die wel rechercheur is, gebruikt zijn toezichthouderschap niet, dus heeft ook niet dat probleem.'

1. Wat is uw ervaring met deze functie? Tot op heden weinig of geen gebruik gemaakt van de functie
2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder), zie antwoord vraag 1
3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna? De mogelijkheid om preventiever te werken (uitvoeren van controles) is verbeterd
4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc. Op het moment dat de aangifte grens verhoogt wordt naar €25000,- en geen strafvorderlijke bevoegdheden meer kunnen worden toegepast is de aanwijzing als toezichthouder noodzakelijk.
5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt? Er zijn nog strafrechtelijke onderzoeken. Door het toepassen preventieve maatregelen nemen deze af. Ik maak nog 4 á 5 x per jaar proces-verbaal op.
6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders? Kan ik niet met cijfers aangeven.
7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt? Nee, voor aanvang van het onderzoek wordt duidelijk bepaalt welke "pet" er op gezet wordt.

Ik vat een paar vragen samen,

Wij doen werkzaamheden in bepaalde projecten bijvoorbeeld partiële inkomsten en werkplekcontroles.

In dit kader worden bedrijven bezocht, zoals horecabranche, coffeeshops, schoonmaak, kinderopvang.

Verder hebben we in ... een kamerverhuurproject, waar toezichthouders van bouw en woningtoezichthouders, brandweer en SR als toezichthouder samen op pad gaan.

Hierbij kunnen inlichtingen gevorderd worden, wat in de praktijk dus gebeurt. (AWB 5:16.)

Ook inzage identiteitsbewijs komt voor, voorheen alleen het personeel met een WWB uitkering, nu iedereen in de zaak die werkzaamheden aan het verrichten zijn.

Toepassing ABW 5:16a

Er wordt door de toezichthouder ook gewezen op medewerkingverplichting. (AWB 5:20,)

Bij een spontane controle effectiever.

5. Er zijn nog strafrechtelijke onderzoeken. Ca 5 op jaarbasis.
6. Wij zetten veelal in op het preventieve vlak, op het moment van aanvraag, dus bij de poort.
7. Wij scheiden dit de SR met controlepet draagt dan over aan de SR met strafrechtpet.

Zoals ik je al vertelde heb ik nog niet veel ervaring met deze TH-bevoegdheden, omdat ik ze nog niet nodig heb gehad. Zolang ik een onderzoek kan doen met de WWB bevoegdheden, gebruik ik ze uiteraard niet, omdat ze ingrijpender zijn. Ik zal echter daar waar nuttig, antwoord proberen te geven.

1. Zie..
2. Ik registreer elk gebruik van bevoegdheden.
3. Nog niet veel dus...
4. Daar kan ik nog geen antwoord op geven. De onderzoeken met een fraudebedrag onder 10.000 euro heb ik nog steeds zonder TH bevoegdheden opgelost. De SR onderzoeken die ik gedaan heb waren zaken met een benadeling van ruim meer dan 10.000 euro.
5. Die zijn er nog steeds. Bij mijn gemeente ongeveer 3 per jaar, afgelopen jaar zelfs 4.
6. Daar kan ik ook nog geen antwoord op geven, zoals je zult begrijpen.
7. Nee, totaal niet. Van tevoren maak ik een duidelijke keuze welke insteek nodig is en gebruik de daarbij horende bevoegdheden. Indien tijdens het bestuurlijke traject pas blijkt dat er sprake is van een benadeling van meer dan 10.000 euro, ga ik over op het SR traject. Ik verwoord dat heel helder in het PV.

Ik ben sinds ongeveer een jaar TH.

Tot nu toe heb ik niet veel gebruik gemaakt van deze bevoegdheden, echter ik heb de bevoegdheden al wel enkele keren "achter de hand gehouden", waarbij ik ze uiteindelijk niet nodig had, omdat ik de benodigde stukken verkreeg o.b.v. de WWB. Dus in het kader van proportionaliteit heb ik de bevoegdheden toen niet gebruikt.

Had men echter niet meegewerkt, dan had ik de stukken toch kunnen verkrijgen door deze TH bevoegdheden, in plaats van dat je met een kluitje het riet wordt ingestuurd.

Ik merk op dat ik het gehele palet aan bevoegdheden kan gebruiken. Ik ben nl.

preventiemedewerker, toezichthouder en sociaal-rechercheur.

Afhankelijk van de fraude maak ik proportioneel gebruik van de "gepaste" bevoegdheden.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Helaas hebben wij nog niet zoveel ervaring, maar de ervaringen, die wij tot nu toe hebben zijn positief. Wij maken van deze functie steeds meer gebruik.

Dit heeft te maken, dat wij de bevoegdheden inzetten in onze dagelijkse praktijk bijv. vorderen van gegevens bij derden, die niet onder art. 64 WWB vallen bijv. bij makelaars en banken. Ook in de controlesfeer bij bedrijven, je komt nu makkelijker binnen, je bent nu bevoegd om binnen te komen en gegevens van de werkgever te vorderen bijv. loonstaten, ook kan je kijken of de WWB gerechtigde aan het werk is.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Zoals bij de eerste vraag omschreven maken wij steeds meer gebruik van de bevoegdheden van de toezichthouder met name op het gebied van vorderen gegevens en het betreden van plaatsen. Gebruikmaking van de bevoegdheden worden niet als zodanig geregistreerd, maar deze worden wel vastgelegd in de rapportages van de klant, dus op klantniveau is dit terug te vinden. Dit geldt uiteraard op met je WWB bevoegdheden en bevoegdheden uit strafvordering.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Controle cq. toezicht is makkelijker geworden. Bijv. voor aanstelling toezichthouder waren wij niet bevoegd om elke plaats te betreden (woning valt hier natuurlijk buiten) nu wel dus wij kunnen bij wijze als er informatie binnenkomt dat een persoon ergens werkt, het pand of terrein betreden op grond van onze bevoegdheden uit de Algemene Wet Bestuursrecht art. 5: 15 AWB

Tevens zoals aangegeven kunnen wij gegevens vorderen van derden (art. 5:16 AWB), die niet onder het regime van art. 64 WWB vallen.

Hierdoor wordt controle en toezicht eenvoudiger.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Ja, je kunt nu zonder tussenkomst van de Officier van Justitie gegevens vorderen, dus geen extra administratieve handeling etc.

Echter er zijn natuurlijk bevoegdheden als BOA, die blijven bestaan zoals observatie.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug?

Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Ja, maar er is wel een terugloop te zien, enerzijds omdat de vervolgingsgrens is verhoogd, anderzijds we zitten er meer bovenop.

Maar dit heeft niet zozeer met de bevoegdheden van de Toezichthouder te maken.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.bt. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Nee.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Nee, zolang je maar zuiver noteert wat en wanneer je iets gedaan hebt, dus chronologisch en in tijd noteert wanneer iets heeft plaats gevonden en wanneer het duidelijk werd dat betrokkene (klant) verdachte werd in de zin van strafrecht.

Voor de gemeenten die geen toezichthouders hebben aangesteld: Waarom niet ?

Bij ons is één gemeente die dit nog niet heeft geregeld ,nl. ... dit heeft te maken dat zij wisseling van leidinggevenden hebben gehad en laksheid.

Ik heb bij hen aangedrongen om dit alsnog zo snel mogelijk te regelen.

PS: Ik zou de bevoegdheden van TH alleen willen toekennen aan sociaal rechercheurs en preventie- bijzondere controle.

Niet aan iedere medewerker of consultant. Omdat het toch nog een specifieke aanpak vergt, scholing, formulieren, dit ligt meer bij bijzondere controle en Soc. rech.

De gemeente ... heeft in de controle 2 toezichthouders;

1. De ervaring van deze functie is niet wezenlijk anders toen er geen toezichthouders waren.
2. Er wordt weinig van de bevoegdheden van een toezichthouder gebruik gemaakt. Het enige waar wij een aantal keren van gebruik gemaakt hebben is het opvragen van verkoopnota's bij garagebedrijven. Er wordt hierover niets geregistreerd.
3. In de dagelijkse praktijk is vrijwel niets veranderd. De cliënt moet nog steeds de gevraagde gegevens zelf inleveren. Er is verder bij ons geen verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna.
4. Kort maar krachtig, neen.
5. Niet bekend. Is een zaak voor de Sociale Recherche.
6. Er zijn wel cijfers bekend m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken. Dit verschilt niet met de tijd van voor de aanstelling.
7. Neen.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

De toezichthouderbevoegdheid geeft met name bij ons ruimere mogelijkheden om gegevens te vorderen bij derden.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Wij maken nagenoeg alleen gebruik van de bevoegdheid tot het vorderen van gegevens.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Zie onder 1 en 2.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Hier kan ik geen antwoord op geven. De buitengewoon opsporingsambtenaren bij SoZaWe van de gemeente Utrecht zijn geen toezichthouder. In de gemeente utrecht hebben de handhavingspecialisten van SoZaWe de toezichthouderbevoegdheid.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Het aantal opgemaakte processen verbaal is niet toe of afgenomen door de bevoegdheid.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Nee

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Zie vraag 4.

16 toezichthouders (1 teamleider + 9 sociaal rechercheurs + 6 bijzonder controleurs)

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

De ervaring is dat een aantal activiteiten m.b.t. controle en opsporing eenvoudiger/ praktischer geworden is.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Het meest wordt gebruik gemaakt van het vorderen van gegevens. Ook wordt het betreden van plaatsen gebruikt.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

M.b.t. de onder punt 2 genoemde antwoorden is men niet meer afhankelijk van andere instanties v.w.b. het binnentreden en van de OvJ voor het vorderen van gegevens. Ook de bijzonder controleur kan nu vorderen.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Ja, zie antwoorden op vraag 3.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Het aantal strafrechtelijke onderzoeken blijft (in ...) nagenoeg gelijk. De richtlijn geeft aan in welke gevallen strafrechtelijk onderzoek plaatsvindt.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Cijfers zijn bekend, dit verschilt niet met de tijd voor de aanstelling. Zou ook niet zo mogen zijn.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Er zijn geen problemen met de overgang, hier gelden duidelijke afspraken over.

zijn er toezichthouders aangesteld, zo ja hoeveel 3

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Goede ervaring voorziet in een lancune (gat tussen toezicht en opsporing). Daar waar strafvorderlijke bevoegdheden niet mogelijk zijn kan gebruik worden gemaakt van toezichthoudersbevoegdheden. (tot benadeling € 10.000,-) In ... is een fraudepreventiemedewerker actief, tevens toezichthouder en 2 sociaal rechercheurs die regionaal actief zijn en ook toezichthouder (6 gemeenten)

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Indien nodig, bv. werkplaatsonderzoek, vorderen identiteitsgegevens, vorderen gegevens bij werkgevers.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Meer mogelijkheden in het administratieve traject.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Ligt eraan in welk traject je zit, ook strafvordering geeft mogelijkheden, Toezichtbevoegdheden met name in zetten in kortdurende onderzoeken onder de € 10.000,- benadeling. Let op voor sfeerovergang, als toezichthouder kun je zaken vorderen klant moet hieraan voldoen, in strafrecht is men niet verplicht mee te werken. Van te voren juiste insteek kiezen.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Strafrechtelijke onderzoeken zijn er nog steeds en de aantallen blijven vrij constant. Er moet een gezonde mix zijn tussen preventie en repressie. De tendens van de laatste jaren is dat men alles aan de poort wil tegenhouden. Vergeten wordt dat er nog veel klanten zijn die gaan frauderen als ze in de uitkering zitten, vaak geen hercontroles meer of alleen schriftelijk en de dan ondekke fraudes zijn vaak fors.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

De winst zit hem met name in het tegenhouden van uitkeringen (aanvragen) Hierdoor is er nauwelijks een toename in het aantal uitkeringen. Dit geeft een fictieve besparing.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Dit moet je zelf goed bewaken en trajecten gescheiden houden. De meest ideale situatie is dat de fraudepreventiemedewerker in het kader van de inlichtingenplicht en/of toezichthouderschap zoveel mogelijk vergaart. Wanneer het dan nog fout blijkt te zijn kan ze volkomen legaal de gegevens aan de SR overdragen die een strafrechtelijk onderzoek kunnen beginnen.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Het toezichthouderschap voegt weinig toe aan de bestaande bevoegdheden. Alleen de bevoegdheid voor het betreden van plaatsen en het vragen om info bij derde kan als een meerwaarde worden gezien. De vraag is echter of dit noodzakelijk is voor een goede uitvoering

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Er is geen registratie van, maar ik heb het idee dat het niet of nagenoeg niet wordt gebruikt in de praktijk. De wwv geeft ook bevoegdheden. Misschien nog steeds onderbelicht.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna? Niets

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Met deze stelling ben ik het absoluut oneens. Dit zijn twee niet te vergelijken functies.

Opsporingsambtenaren sporen strafbare feiten op met als enige doel het nemen van strafvorderlijke maatregelen. Zo staat het in de Wet!

Bijvangst van het opsporingsonderzoek is dat de uitkering kan worden aangepast, beëindigd en/of teruggevorderd. De rechtmatigheid van de uitkering is geen doel van het opsporingsonderzoek, dat is nu juist controle.

Door recente uitspraken van de Centrale Raad van Beroep wordt er door dat rechtscollege getwijfeld aan het nut en de betrouwbaarheid van de controleurs! Juist de rechter wil onderzoeken en verklaringen van beëdigde opsporingsambtenaren en niet van controleurs.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Gezien het vorenstaande is dit dus niet de vraag. Bij ons nemen de verzoeken om strafrechtelijke onderzoeken nog steeds toe. Er worden zelfs meer strafrechtelijke opsporingsonderzoeken ingesteld en de SR wordt zelfs uitgebreid.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Ik heb hier geen cijfers van, maar heb je wel eens aan het CBS gedacht,. Die zetten alles online.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Je moet dit strikt uitelkaar houden. Alleen alles wat als toezichthouder bekend is geworden mag in het SF worden gebruikt. Alleen in het SR mogen geen toezichthoudende bevoegdheden worden gebruikt.

Ik hou mijn hart vast. De bevoegdheden zijn m.i. tamelijk vergaand en worden toegekend aan mensen, die in dat kader geen enkele opleiding behoeven.

Ik ben thans 43 jaar werkzaam in het opsporingskeukentje van politie en soc. recherche en daaraan zijn veel eisen verbonden en jaarlijks verplichte bijscholing. Voor toepassing van diverse bevoegdheden hebben wij als soc.recherche vaak de O.v.J. nodig voor het doen van vorderingen. Als toezichthouder ben je vrij ruim toegemeten met bevoegdheden.

De tijd zal het leren of er hier en daar geen ongeleide projectielen door sociaal verzekeringsland zullen trekken.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

uitstekend. in de wwv staat slechts een beperkt aantal instanties die verplicht zijn om desgevraagd inlichtingen te verschaffen. Middels het toezichthouderschap is het mogelijk om bij een ieder informatie / gegevens te vorderen. Vanuit onze werkpraktijk is dit gebeurd bij autogarages, reisbureaus, meubel- en electronicazaken, etc..

Daarbij zijn er meer mogelijkheden om in multidisciplinaire onderzoeken controles uit te voeren, zoals bijvoorbeeld werkplek controles.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder). Regelmatig. Met name de bevoegdheden om gegevens te vorderen alsook de inzet in multidisciplinaire teams. Als er toezichthoudende bevoegdheden zijn gebruikt dan wordt dit vermeld in de rapportage. In die zin is controle mogelijk. Er is geen afzonderlijke registratie van welke bevoegdheden zijn ingezet. In mijn ogen is die ook niet nodig, omdat in bezwaar- en beroepsprocedures getoetst wordt welke bevoegdheden zijn ingezet.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Handhavingstaken worden makkelijker, omdat je sneller gegevens in handen kunt krijgen die duidelijkheid over een situatie geven.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Ook al is het antwoord ja. deze procedures moeten strikt gescheiden worden gehouden.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

uiteeraard!! De keus om een onderzoek in de controle- dan wel opsporing af te handelen worden m.i. door het management gemaakt en staat dus los van de bevoegdheden die ingezet kunnen worden. In ... kiezen we er voor bewust voor om de grotere /lastigere zaken in de opsporing te houden.

De handhavingsmedewerkers en opsporingsambtenaren zijn bij ons twee verschillende functies, die echter wel op één afdeling erg nauw samenwerken. Zolang hier een goede sturing op zit vanuit het bureauhoofd is dit een hele goede combinatie. In al die jaren dat we dit doen (nu zo'n 6 jaar) is er nog geen onderzoek geweest waarin we 'teruggefloten' zijn omdat de bevoegdheden te verweven zouden zijn.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

ja, die cijfers zijn aangeleverd aan het CBS. Na de invoering van de handhavingsmedewerkers (2004/ 2005) is de hoeveelheid beeindigingen jaarlijks enorm toegenomen. Dit is niet hoger geworden na invoering van het Toezichthouderschap. Wel zien we dat controleonderzoeken beter stand houden in bezwaar en beroep omdat er middels de toezichthoudende bevoegdheden makkelijker bewijsmateriaal boven tafel komt. praktijkvoorbeeld van een samenwoningsonderzoek;

De klant werd verplicht om bankafschriften in te leveren. Hierop geen bijzonderheden te vinden. In de periode van de afschriften had zij echter wel een auto op naam gekregen. Hiernaar gevraagd gaf zij aan dat deze auto schade had, niets waard was en dat zij het geld

van haar ouders had geleend. Desgevraagd kwam hier ook een schriftelijke verklaring over van haar ouders. Ook een eventuele samenwoning ontkende zij ten stelligste. Middels de toezichthoudende bevoegdheden zijn de afschriften opgevraagd bij de bank van de vermoedelijke partner. Hierop stonden betalingen aan electronica- en meubelzaken. Deze winkels zijn bezocht en de facturen zijn gevorderd. Op de facturen stond de naam van de klant, alsook haar adres als afleveradres. Haar vriend had de betaling echter verricht. Zonder de toezichthoudende bevoegdheden had er geen mogelijkheid geweest om de afschriften van de vriend op te vragen. Bij de garage waar de auto was gekocht bleek eigenlijk hetzelfde, de vriend had de auto betaald. Uiteindelijk is de uitkering beeindigd, mede door deze aangetroffen bewijsmiddelen.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

nee. als hier maar hele duidelijke afspraken over zijn gemaakt met zowel de medewerkers als het OM. Er is in ... in alle jaren nog geen zaak 'stukgegaan' omdat er problemen waren in de sfeerovergang. Hier moet goed op gestuurd worden door de leiding.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Wij hebben nog niet zoveel ervaring met de functie. We zijn bij een administratiekantoor geweest en hebben daar info opgevraagd en ook gekregen.

Ook zijn we bij de Friesland Bank geweest om gegevens op te vragen, maar die weigeren om bankgegevens te geven. Ik begrijp dat dat in ieder geval in het Noorden van het land verschillend is. Bij de ene bank krijg je het wel en bij de andere bank niet.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Nee, bij deze twee keren is het tot nu toe gebleven. En wij registreren dit niet. Ik zal dit wel meenemen om te kijken of we dit wel moeten registreren.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Meer mogelijkheden/bevoegdheden om informatie in te winnen.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Hebben wij geen ervaring mee, omdat het strafrechterlijke gedeelte en het administratieve gedeelte gescheiden is. Zaken > € 10.000,-- worden door de sociale recherche afgedaan en < €10.000,-- regelen wij (Wij zijn geen BOA)

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Deze vraag kan je beter aan een sociaal rechercheur vragen bij ons.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.bt. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Er zullen vast cijfers zijn, maar die heb ik niet. Mocht je het echt willen weten, dan moet ik daar mee aan de gang, maar omdat we midden in een reorganisatie zitten is dat op het moment erg moeilijk.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Nee, ik ervaar absoluut geen problemen. We hebben een goed overleg met de SR.

- zijn er in uw gemeente toezichthouders aangesteld, zo ja hoeveel?

Ja, bij SoZaWe zijn toezichthouders o.g.v. de Algemene Wet Bestuursrecht aangesteld. Oei... hoeveel? Het exacte aantal laat ik even uitzoeken. Kom ik nog op terug. Toezichthouders zijn: Sociaal rechercheurs, controleurs, coaches hoogwaardig handhaven en klantmanagers handhaven. In laatste functiegroepen vind een herschikking plaats cq heeft reeds plaatsgevonden maar het toezichthouderschap is niet van die personen "teruggenomen".

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

In het begin was het wat onwennig maar geleidelijk aan heeft men de voordelen van de extra bevoegdheden ingezien en daar ook gebruik van gemaakt.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Niet zoveel zoals we hadden verwacht (of gehoopt) maar dat was hoofdzakelijk te wijten aan koudwatervrees.

Het gaat om alle bevoegdheden die de wet biedt. (bijv. vragen naar legitimatie van niet bijstandsontvangende bij bijv. huisbezoek; informatie bij banken; meenemen administratie) Naar mijn weten worden deze activiteiten niet afzonderlijk geadmistreerd. Er wordt natuurlijk wel over gerapporteerd in elk individueel geval maar ik denk niet dat alle activiteiten m.b.t. toezichthouderschap met een druk op de knop voor de dag kunnen worden getoverd.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Aanvankelijk leek er weinig veranderd maar gaandeweg kwam het bewustzijn dat de toezichthouder meer kon dan op grond van de informatieplicht uit de WWB kon worden gevraagd. Door die gunstige resultaten werd er natuurlijk vanzelf meer gebruikt van gemaakt!

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Ja, maar eigenlijk deugt deze vraag niet. Maar ik snap hem wel. De bevoegdheden van toezichthouder worden als uitgangspunt in het bestuursrecht toegepast. Zodra, gezien de mogelijke benadeling, strafrecht geïndiceerd is zijn de BOA bevoegdheden aan de orde. Het toezichthouderschap mag natuurlijk nooit omwille van tijdsbesparing of ter voorkoming van administratieve rompslomp worden gebruikt.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Nee, die zijn er nog zat.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Weet ik niet. Ik denk niet dat de relatie toezichthouder en succesvolle terugvordering expliciet te maken is. Best een interessante vraag overigens.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Nauwelijks; U doelt kennelijk op de zogeheten sfeerovergang. Dat is hier behoorlijk uitgekauwd mede met behulp van een toelichting door onze zaaksofficier van justitie. Crux is dat wanneer sprake is van sfeerovergang de toezichthoudende bevoegdheden en resultaten daarvan gewoon gebruikt kunnen blijven worden zolang dit maar uitvoerig is en wordt gemotiveerd.

Hier volgen mijn vragen:

zijn er toezichthouders aangesteld, zo ja hoeveel 17 (7 controleurs/10 rechercheurs, de rechercheurs werken voor 12 gemeenten, alleen voor gemeente ... toezichthouder)

Met betrekking tot de functie van toezichthouder heb ik de volgende vragen:

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Weinig ervaring, zijn wel van plan het in de toekomst meer toe te passen.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder) afspraak is dat toepassing alleen plaats mag vinden na overleg met de teamleider, in een aantal gevallen informatie gevraagd/gevorderd tijdens lopend onderzoek

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?
Nu niet goed meetbaar, de verwachting is dat sneller over informatie kan worden beschikt, ervaring moet nog opgebouwd worden

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.
Ik zie wel voordeel in tijdsbesparing, nadeel is meer kosten, bijvoorbeeld als de rekening van bv bankstukken niet meer betaald worden door justitie

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?
In ... nog volop aanbod van opsporingswaardige zaken, gemiddelde benadelingsbedrag > € 20.000, aanbod groter dan de afhandelcapaciteit

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?
Kan geen verschil aangeven, te weinig ervaring mee.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Nee, in principe strikte scheiding tussen controle en opsporing. Toezichthouderschap geeft een ruimere aanvulling op de controlemogelijkheden. Binnen opsporing vermoedelijk geen verruiming, wel tijdwinst.

Voor de gemeenten die geen toezichthouders hebben aangesteld:

Waarom niet ?

SR werkt voor 12 gemeenten, FC werkt voor 3 gemeenten.

Voorlopig eerst ervaring opdoen in gemeente ..., daarna eventueel voorstellen aan de colleges van de overige gemeenten.

Dan de vragen:

- Wij werken met 2 sociaal rechercheurs/toezichthouders voor 4 gemeenten.

1. Positieve ervaringen. Het is een steun in de rug om, wanneer het nodig is, niet met lege handen te staan maar van een bevoegdheid gebruik te kunnen maken. Voordat het toezichthouderschap er was, kon alleen de WWb gebruikt worden en wanneer dat niet werkte waren de mogelijkheden eigenlijk op.
2. Er wordt (nog) niet veel gebruik van gemaakt, voornamelijk alleen als legitimatie om onze status aan te geven. Dit wordt geregistreerd.
3. Zie vraag 1.
4. Ik denk het wel. Met het doen van b.v. een vordering is de ovj niet nodig want die schakel zorgt voor meer adm. rompslomp. Hoewel dat niet het argument mag zijn omdat een zaak dan te makkelijk kan worden afgedaan. De bevoegdheden zijn niet leidend maar de aard van een onderzoek.
5. Er zijn onderzoeken die uiteindelijk strafrechtelijk kunnen worden. De aantallen zijn wel teruggelopen. Onderzoeken 'aan de poort' hebben veel meer prioriteit gekregen. Ook het verhogen van de aangiftegrens speelt een rol
6. Het toezichthouderschap zorgt niet voor een verlaging van bedragen en onderzoeken. Het heeft meer met de functie van poortwachter te maken die zorgt dat potentiële fraudeurs in een aantal gevallen niet meer zo makkelijk een uitkering krijgen terwijl zij in het verleden, na toekenning van de uitkering, als onderzoek bij ons terecht kwamen.
7. Nee. Het levert geen problemen op. Goed opletten en weten in welke fase van het onderzoek je zit.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Het geeft de gemeente en dus de handhaver meer mogelijkheden en de werkzaamheden zijn juridisch beter gedekt. De ervaringen zijn goed.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Er wordt gebruik gemaakt van de bevoegdheden, met name het betreden van plaatsen , inlichtingen te vorderen en inzage te vorderen in bescheiden. Ze worden niet geregistreerd.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Je bent juridisch beter gedekt als je particulieren terreinen, erven, campings en dergelijke betreedt.

Je hebt de mogelijkheid inlichtingen te vorderen, inzage van bescheiden te vorderen van personen die volgens de Wwb daartoe niet verplicht zijn.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Je hebt meer mogelijkheden in het bestuursrecht en als toezichthouder. Als Boa heb je altijd te maken met een verdachte en de beperkingen/mogelijkheden in Sv.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Er lopen nog wel strafrechtelijke onderzoeken maar dat aantal loopt (al een aantal jaren) terug. Dan komt overigens niet door het feit dat het toezichthouderschap in de Wwb is gekomen.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

In het verleden deden we ook strafrechtelijke onderzoeken en bestuursrechtelijke onderzoeken. Er is een verschuiving te zien van strafrechtelijk naar bestuursrechtelijk. De fraudebedragen lopen terug, de besparingsbedragen lopen op. Het verschil tussen voor en na de aanstelling van toezichthouders is dat er opsporingstechnisch in het bestuursrecht meer mogelijkheden zijn gekomen.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

In de praktijk levert dit nauwelijks problemen op. Je moet je er wel altijd van bewust zijn in welke hoedanigheid je het onderzoek doet.

zijn er toezichthouders aangesteld, zo ja hoeveel.

Ja, we hebben alle medewerkers van de afdeling handhaving als toezichthouder –laten-benoemen. (8 mensen, 6FTE)

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Nog geen. Sinds 2010 nog geen gebruik van hoeven maken. Bij één casus voorbereidingshandelingen getroffen, maar cliënt verscheen niet op afspraak dus bezoek aan bedrijf was niet nodig.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder) tot op heden nog niet

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Er is de mogelijkheid om extra onderzoek te doen. Maar je moet maar net een casus treffen waar het toepasbaar is.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

We zijn een ambtelijke organisatie. Zolang we nog resultaatgericht bezig zijn zonder te kijken of het ook efficiënt (lean) kan is dit niet zo belangrijk.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug?

Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Onze SR is de facto afgeschaft in het kader van bezuinigingen. Er loopt een onderzoek naar uitbesteding van het werk door twee afdelingshoofden. Maar dit loopt al 10 maanden zonder voor mij als teamleider zichtbare vooruitgang. Dus worden uit 2010 lopende zaken afgedaan, nieuwe zaken uit 2011 een PV van aangifte gedaan, maar op nieuwe zaken verder niet geïnvesteerd. Dus vindt er geen strafrechtelijk onderzoek plaats van zaken die in 2011 zijn ontdekt.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Zie vraag 1, geen wijziging. In 2011 wel verlaging van bedragen te verwachten omdat SR geen bedragen meer opvoert.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

In de huidige situatie zonder SR is die overgang er niet meer.

1. Wat is uw ervaring met deze functie? Positief hoewel er nog niet heel veel gebruik is gemaakt van de toezichtsbevoegdheden.
2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder). Nee nog niet veel nodig gehad. Wel inzage identiteitsbewijs. Ja in de door de toezichthouders op te maken rapportages en bij gebruik vordering afschriften van de vorderingen.
3. Wat is veranderd door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna? Onderzoek werkplek, inzage administratie en legitimatieplicht is nu afdwingbaar zonder gebruik te maken van strafvordering
4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc. Ja zeker tijdsbesparend
5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt? De aantallen pv's waren al niet hoog maar komen nog wel voor.
6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders? Nee nog geen cijfers bekend welke vergeleken kunnen worden.
7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt? Nee want onze werkwijze was al dusdanig ingericht dat er steeds een afweging werd gemaakt om of bestuursrechtelijk of strafrechtelijk oip te treden.

Vraag 1:

in november 2010 zijn de toezichthouder welke zich bezighouden met de uitvoering van de WWB/WIJ/IOAW en Z benoemd. Het gebruik maken van de toezichtbevoegdheden wordt alleen ingezet indien dit in het kader van een onderzoek echt noodzakelijk is. Zoals je weet dient e.e.a. aan proportionaliteit en subsidiariteit te voldoen. Zelf ben ik kwaliteitsmedewerker binnen team handhaving en geen toezichthouder.

Wij hebben op dit moment 6 toezichthouders.

Vraag 2:

zoals bij vraag 1 al is aangegeven wordt er alleen van de toezichtbevoegdheden gebruik gemaakt als dit echt niet anders kan. Er wordt dan ook terughoudend van deze bevoegdheden gebruik gemaakt. Dwz het wordt niet veel (maar wat is daarvan jouw definite?) ingezet. Als we het al inzetten gaat het om identiteitsbepaling van iemand welke je thuis bij een client aantreft. Vorderen van gegevens bij derden (werkgevers, verzekeringsmaatschappijen, etc.) In de rapportage wordt hiervan melding gemaakt. Oftewel dat is een vorm van registratie. Maar het bijvoorbeeld niet in een geautomatiseerd systeem (GWS) vastgelegd.

Vraag 3: zie antwoord bij vraag 2

Vraag 4:

kan daar niet echt iets zinnigs over zeggen aangezien de gemeente Enschede opsporing via justitie heeft uitbesteed aan de Sociale Recherche Twente (SRT). Wel is het natuurlijk zo dat de consultants handhaving (toezichthouders) van de gemeente Enschede zelf actie kunnen ondernemen zonder daarvoor de SRT in te hoeven schakelen. Dus daar zit wel enige tijdswinst.

Vraag 5:

kan ik niets over zeggen. Daarvoor verwijs ik je naar de SRT.

Vraag 6:

gezien het korte tijdsbestek dat we nu toezichthouders hebben (nov. 2010) is daar geen concreet beeld van.

Vraag 7:

dat speelt bij de sociaal rechercheurs maar niet echt voor de consultants handhaving (toezichthouders) aangezien deze laatste groep niet strafrechtelijk bezig is.

zijn er toezichthouders aangesteld, zo ja hoeveel

Antwoord: Ja, er zijn Toezichthouders WWB aangesteld. Dat zijn de meeste medewerkers (sociaal rechercheurs en fraudeconsulenten) van de afdeling Fraudebestrijding van de sociale dienst ('sector Werk en Inkomen') van de gemeente Dat zijn er ongeveer 7 à 8.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Antwoord: Ik ben sociaal rechercheur en heb tot op heden nog geen gebruik gemaakt van de bevoegdheden in mijn functie als Toezichthouder. Ik houd mij tot nu toe voornamelijk bezig met opsporing en ben verder ondersteunend en adviserend over de aanpak van zaken voor fraudeconsulenten.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? En om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Antwoord: Naar mijn weten worden / zijn er nog geen zaken voorgekomen waarin naar de bevoegdheden van de toezichthouder WWB is gegrepen, al is daarover wel enkele malen gediscussieerd, bijvoorbeeld m.b.t. het betreden van plaatsen (bedrijf) en/of het vorderen van gegevens.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Antwoord: De enige verandering die ik nu kan bedenken is dat er (nog) beter wordt nagedacht over de verschillende bevoegdheden (in de controle-, toezicht- en opsporingssfeer) die ingezet kunnen worden om een fraudezaak tot oplossing te kunnen brengen.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Antwoord: Dat was de algemene stelling bij aanvang van het fenomeen Toezichthouder WWB, maar is bij ons in de dagelijkse praktijk nog geen realiteit. De meeste fraudezaken die zich lenen voor toezichthoudende bevoegdheden, zijn in het algemeen beter en efficiënter op te lossen d.m.v. de strafrechtelijke aanpak door sociaal rechercheurs.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Antwoord: Er zijn zeker nog strafrechtelijke onderzoeken. En er worden ook processen-verbaal opgemaakt. De aantallen fluctueren per jaar, maar laten gedurende de laatste 5 à 6 jaar een vrij constant gemiddelde zien.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Antwoord: Hier heb ik niet direct zicht op. Wat ik weet is dat de strafrechtelijke zaken, opgelost door de sociale recherche, jaarlijks een gemiddeld terugvorderingsbedrag van tussen de 5 en 8 ton genereren. Er is hierin geen verschil met de aanstelling van Toezichthouders merkbaar. Terugvorderingbedragen van fraudezaken die niet voor strafrechtelijke aanpak in aanmerking komen (aangiftegrens) worden naar mijn weten in ... niet goed geadministreerd en zijn daarom niet beschikbaar.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Antwoord: Ik bespeur een neiging om zaken het liefst bestuursrechtelijk af te doen, al of niet met gebruik van toezichthoudende bevoegdheden, terwijl elk jaar een groot aantal zaken het 'verdienen' om strafrechtelijk te worden aangepakt en opgelost. Men gaat daarom soms te lang bestuursrechtelijk door, krijgt het niet rond en pas dan wordt soms nog voor een strafrechtelijk traject gekozen. Dat geeft soms problemen (aanleiding onderzoek) in het strafrecht.

Verder is het zaak de bevoegdheden van controle, toezicht en opsporing goed uit elkaar te houden en te weten wanneer welke bevoegdheden moeten worden ingezet. Daarvoor zou voor alle medewerkers in deze tak van sport betere opleiding noodzakelijk zijn, maar daarvoor ontbreekt vaak weer tijd en geld bij de gemeente(n). Het risico bestaat dus dat medewerkers die ergens de klok hebben horen luiden ('dat mag ik toch als toezichthouder') hun boekje te buiten gaan. Goed opleiden en kennis bijhouden is dus noodzakelijk en daarin moet de gemeente faciliteren.

Persoonlijk ervaar ik tot nu toe geen problemen (wel valkuilen) met bovengenoemde vraagstelling.

zijn er toezichthouders aangesteld, zo ja hoeveel, en welke functie?

In ... zijn 7 toezichthouders aangesteld; waarvan 3 bij fraudepreventie en 4 bij sociale recherche.

Met betrekking tot de functie van toezichthouder heb ik de volgende vragen:

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Het toezichthouderschap wordt gebruikt als toezichthouderschap op naleving van WWB. Zie vraag 2; bij het opvragen van informatie werkt het goed; verder wordt het niet veel gebruikt.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

Zoals genoemd wordt het door fraudepreventie-medewerkers weinig gebruikt. In sommige gevallen wordt het gebruikt om informatie op te vragen bij instanties of bedrijven. Ook wordt het soms gebruikt bij het vragen naar legitimatie. Deze acties worden niet geregistreerd met betrekking tot toezicht op toezichthouderschap.

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

De mogelijkheden om informatie op te vragen zijn uitgebreid (dit wordt met name gebruikt bij het opvragen van informatie bij bijvoorbeeld verzekeringsmaatschappijen).

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Dit is niet gebleken; het tegendeel overigens ook niet. Het toezichthouderschap wordt in strafrechtzaken niet gebruikt.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Jazeker, die zijn er. De onderzoeken worden wel complexer doordat men met meer feiten en bewijzen gekomen moet worden. Het aantal neemt niet af door het toezichthouderschap. Er worden processen-verbaal opgemaakt.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Op deze vraag wordt geen antwoord gegeven; cijfers worden namelijk niet in relatie tot toezichthouderschap geregistreerd.

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

Ja, dit wordt als een probleem ervaren. Om die reden wordt het toezichthouderschap door rechercheurs weinig gebruikt; dit om te voorkomen dat een zaak 'erop kapot gaat'.

Ja, wij hebben er in ... voor gekozen om de fraudespecialisten toe te rusten met de bevoegdheden AWB-toezichthouder. Deze specialisten (Sociaal Rechercheurs 4x en Medewerkers Bijzonder en Preventief Onderzoek 5x) zijn v.w.b. de toepassing van de bevoegdheden via een cursus van het SOSV geïnformeerd en getraind.

1. Wat is uw ervaring met deze functie?

Het is bij ons dus GEEN nieuwe functie. We hebben de bevoegdheden binnen de bestaande functies uitgebreid. Dus we werken nu met de volgende bevoegdheden domeinen:

- De normale controle bevoegdheden (heeft iedere ambtenaar)
- De AWB-toezichthoudersbevoegdheden
- De BOA bevoegdheden.

2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)

- Mate van gebruik: de bevoegdheden worden bewust en daarmee heel selectief gebruikt (subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel). Harde gegevens heb ik niet maar ik kan stellen dat we de bevoegdheden beperkt gebruiken;
- Welke bevoegdheden? Tot nog toe m.n. het vorderen van inlichtingen bij werkgevers (administratie en agenda's als voorbeeld, maar ook banken en verzekeringsinstellingen). Het betreden van plaatsen exclusief de woning: hier hebben we nog geen gebruik van hoeven te maken. Dit is wel een bevoegdheid die mogelijkheden biedt en effectief kan zijn, bv. in ons project Partieel Werken waar controles op de werkplek plaats dienen te vinden. De controle van vervoermiddelen hebben we niet gebruikt. Ik schat ook in dat dit niet zo snel zal gebeuren.
- Registratie: neen we registreren niet. Toezicht op de toezichthouder langs de 2 gekijkte kanalen waar we nog geen ervaringen mee hebben:
 - o Bezwaar & beroep (inhoud/rechtmatigheid) en
 - o Klachten (stijl/bejegening).

3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna?

Tja, wat is veranderd? Meer mogelijkheden met nieuwe bevoegdheden geeft meer kans op effectievere handhaving via onderzoeken. Het is voor professionele mw-ers niet zo een probleem om na instructie de bevoegdheden adequaat in te zetten.

4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.

Kan ik niet over oordelen. De outputafspraken en de resultaten zijn niet wezenlijk gewijzigd, De marginale wijzigingen zijn niet terug te voeren op de introductie van de AWB-bevoegdheden.

5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt?

Neen, zijn stabiel gebleven, ook omdat we met resultaat afspraken werken en aan de voorkant bepalen hoeveel PV's we opstellen.

6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?

Aanwezigheid gegevens: Ja, die gegevens zijn er

Verschil: neen er is geen verschil te merken

7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

De sfeerovergang is natuurlijk altijd een thema wanneer je bestuurs-, en strafrechtelijke handhaving koppelt. En dan m.n. het doorschakelen van bestuurs-, naar strafrechtelijk. De introductie van de nieuwe bevoegdheden (3! Petten) heeft hier geen verandering in gebracht.

- zijn er toezichthouders aangesteld, sinds wanneer, en welke functies?

Antw. Bij de gemeente ... zij alle klantmanagers, fraude consultants en sociaal rechercheurs aangewezen als toezichthouder

Met betrekking tot de functie van toezichthouder heb ik de volgende vragen:

1. Wat is uw ervaring met deze functie? In de functie van sociaal rechercheur wordt geen gebruik gemaakt van het toezichthouderschap. (in de 1,5 jr. dat we toezichthouder zijn.)
2. Wordt er veel gebruik gemaakt van de bevoegdheden als toezichthouder? en om welke bevoegdheden gaat het dan? Worden deze geregistreerd? (toezicht op de toezichthouder)
De fraudeconsultanten maken incidenteel gebruik van hun bevoegdheden. Dit wordt bijgehouden.
3. Wat is verandert door het toezichthouderschap in de dagelijkse praktijk, wat is het verschil vóór de aanstelling als toezichthouder en daarna? niets
4. Werkt het in de praktijk efficiënter als toezichthouder, vergeleken met opsporing via justitie als buitengewoon opsporingsambtenaar? Te denken valt aan tijdsbesparing, administratieve rompslomp, etc.
Wel is het zo dat in het bestuursrecht meer bereikt kan worden. Met name het tijdsaspect speelt hierin een grote rol vergeleken met een strafrechtelijk onderzoek.
5. Zijn er nog strafrechtelijke onderzoeken, of lopen deze aantallen drastisch terug? Worden er nog processen-verbaal opgemaakt? Er zijn zeker nog strafrechtelijke onderzoeken maar deze lopen snel terug. Er worden dus nog wel processen-verbaal opgemaakt.
6. Zijn er uit de voorgaande jaren cijfers m.b.t. de hoogte van terugvorderingen en onderzoeken? Verschilt dit met de tijd van vóór aanstelling toezichthouders?
Niet bekend.
7. Ervaart u in de praktijk problemen bij de overgang van bestuursrecht naar strafrecht omdat u over verschillende bevoegdheden beschikt?

De overgang van strafrechtelijke onderzoeken naar bestuursrechtelijke onderzoeken valt voor een enkele sociaal rechercheur niet mee. Het merendeel echter kan de ommezwaai aan en begrijpen. De fraude perioden worden over het algemeen korter waardoor de fraudebedragen kleiner worden en de gemeente(werkgever) heeft in een jaar liever 5 beëindigingen dan een tweetal langdurige strafrechtelijke onderzoeken. Dit is begrijpelijk.
Vriendelijke groeten

In zijn alle handhavingsspecialisten aangesteld als toezichthouder. Echter alleen de ervaren handhavingsspecialisten (langer dan 2 jaar in dienst) zijn actief als toezichthouder. Bij de beoordeling van het toepassen van de bevoegdheid moet de handhavingsspecialist vooraf overleggen met de teammanager van controle.

De bevoegdheid van toezichthouder wordt op dit moment nog maar incidenteel gebruikt. Vooralsnog kunnen de handhavingsspecialisten met de WWB hun werkzaamheden naar behoren uitvoeren en hoeven ze nog geen gebruik te maken van hun bevoegdheid van toezichthouder.

Verschil is op dit moment dus nog niet te meten en in relatie tot het opsporingswerk kunnen we nog niets zeggen over de inzetbaarheid.

In ... lopen het aantal processen verbaal terug. We leveren ongeveer ... onderzoeken aan bij het OM.

Bij ons = ..., zijn de handhavers (4) en de sociaal-rechercheurs (4) toezichthouder WWB,WIJ,IOAW,IOAZ en WIK.

De handhavers zijn individueel aangewezen als toezichthouder en de rechercheurs op functie.(sinds 1,5 jaar)

Zij zijn allen naar cursus geweest omdat de bevoegdheden van toezichthouders soms wel erg ver gaat.

Je moet daar zorgvuldig mee omgaan.

Ik moet je helaas teleurstellen.\

Door ons wordt nog nagenoeg niet met die bevoegdheden gewerkt.